

VERGİ SKANDALI:

YOLSUZLUKLARIN SANIĞI

DEMİREL

T. C. MALİYE BAKANLIĞI		HESAP KARTI		Sicil No.		
VERGİ DAİRESİ		MÜKELLEFİN Soyadı (Unvanı) Adı İş Sokak Adresi İşletmenin Nev'i Tic. No		Vergi Türü Kod No		
Beyannamenin Verildiği Tarih		Demirel Fatma Kemal Fahat İhracat Tunalı Hilmi Cad No		Cilt No.		
119		No		Sıra No 43		
		Derecesi		Tanzim Tarihi 119		
				Vergileştirme Dönemi		
NEVİ	MATRAH	MİSALİT	TANAKKUR EDEN	MAHSUP EDİLEN	ÖDEMELİK OLAN	VADE TARİHİ
MDV			ZARAR			
Cilt No		NOTLAR: PTT ile		Tanzim Edilen		
Sıra No						

1975 YILINDA ZARAR ETMİŞ

TÜSTAV

DOMİNO KURALI

LOCKHEED HORA BASIN

Demirel, son günlerde hem kızgın, hem de hızlı görünüyor. Karşılaştığı her güçlük karşısında gerileme yerine hücumu tercih ediyor. Yüksek Askeri Mahkeme'nin Özyıldırım'ın açtığı dava ile ilgili kararında da böyle oldu. Kuvvet Komutanlarını ve Genel Kurmay Başkanı, istediği gibi atayacağını açıkladı. Halbuki Özyıldırım davasının kapsamına Genel Kurmay Başkanlığı girmiyor. Üstelik şu anda da Genel Kurmay Başkanlığı makâmı üzerinde bir tartışma yok. Buna karşın Demirel'in tartışmayı geniş ve genel planda ele almak istediği anlaşılıyor.

Demirel'in Milliyet Gazetesi'nde tetrika edilen görüşleri de ayrıntıya değin, İpekçi, yaptığı "sohbetleri" genel olarak "efendim" diyerek kendisi başlatır. Bu kez söze, Demirel başlıyor. Abdi İpekçi, yapmış olduğu müdahalelerle tetrikamın isteği dışında yayımlandığı izlenimini vermeye dikkat ediyor. Bu dikkatin dışında Demirel'in tetrikası, AP Genel Başkanı'nın en zayıf olduğu bir dönemde her tarafa hücum etmekten çekinmediğini gösteriyor.

Hora gemisiyle ilgili demeciler de bir başka özellik taşıyor. Kıbrıs çıkartması öncüsünün aksine bu kez Silahlı Kuvvetler Komuta kademesi daha kararlı görünüyor. Kıbrıs çıkartmasından sonra Ecevit'in büyük bir tavuzu ile verdiği demecilere rağmen, Kıbrıs çıkartması bu kişinin kararlılığına bağlanacaksa, bu kişinin Ecevit olduğunda kuşku yok. Ecevit'in her yerden gelen tereddütleri yenererek Kıbrıs çıkartması kararının baş etkeni olduğu biliniyor. Hora gemisinin araştırma seferinde ise durum çok daha farklı. Şimdiki Başbakan Demirel'in tereddütü ve çelişik demecilerinin yanında Silahlı Kuvvetlerin daha kararlı bir görünümüne verdiği açık.

Bütün bunların yanında, basında Demirel eleştirilerinin dozajının çok azaldığı da söylenebilir. Üstelik daha da ilginç bir nokta var: Türkiye'de basın spekülasyonla çok meraklı Okuyucu da spekülasyonla alışımsı olduğu için haber spekülasyonlarına hiç kızmıyor. Bu yüzden bir hükümet bunalımından sonra basının hergün yeni bir başbakan bulunduğu, yeni bir hükümet kurduğu çok görüldü. MC Hükümetinin geleceği ile ilgili olarak da çok çeşitli haberler çıktı. Fakat son zamanlarda basın ve haber kaynakları çok dikkatli olmaya başladı. Lockheed Dosyasının Türkiye'ye gelmesinden sonra buca zaman geçmesine rağmen basın bu dosyayı hiç merak etmiyor.

Lockheed Dosyasından ne çıkacağını kimse kestiremez. Fakat dosya Türkiye'ye geldikten sonra Demirel hırçınlaşmaya başladı. Büyük bir risk almaya hazırlanan bir politikacıya benzeyiyor. Haber ise suskunluğu seçiyor. Hora ile ilgili farklı görüşler ortaya çıkıyor. Demirel'in Hava Kuvvetleri Komutanlığı sorununu ne ölçüde kullanacağı şu anda kesin olarak belli değil. Bütün bunlara bakıp dosyanın basına "sızmasının" yaratacağı şaşkınlığın, yeni manevraların oluşturulmasına olanak sağlayacağını düşünmek mümkün.

AP-MHP, ORDU İLE İLGİLİ OYUNLARINDA LOCKHEED RÜŞVET DOSYASINA DAYANMAK İSTİYOR.

CEPHE'NİN SİLAHLI KUVVETLER STRATEJİSİNDE GENEL KURMAY BAŞKANI SANCAR'IN YIPRATILMASI ÖNEMLİ BİR YER TUTUYOR. BU YIPRATMANIN NE SONUÇ VERECEĞİ HENÜZ BİLİNİYOR.

**DEMİREL
UMUDUNU
ORDUDA
KARIŞIKLIK
YARATMAYA
BAĞLADI**

YÜRÜYÜS SAYI 58

Yalnız burada bir nokta var. Şu ana kadar kimse Lockheed dosyası ile ilgili görünmüyor. Basın, dosyanın peşinde değil. Dosyadaki bilgiler bilinmemekle birlikte, bundan bilgilerin bir bölümünün Demirel'in işine yarayacağı sonucunu çıkarmak mümkün. Ancak şimdiye kadar dosyadan hiç bir bilgi sızmadı. Bundan da bilgilerin bir bölümünün Demirel'i talatı edeceği sonucunu çıkarmak mümkün. Bütün bunlar, basının başka konularda yapıp da Lockheed konusunda yapmadığı "spekülasyonlar" niteliğindedir. Bu spekülasyonların kaynağında ise Demirel'in hırçınlığı ve büyük riskler almaya hazır görünümü var.

skandal

**yahya
demirel
1975 yılında
zarar etmiş**

Adalet Partisi Genel Başkanı ve MC Hükümeti Başkanı Demirel'in yeğeni Yahya Kemal Demirel'in Maliye Bakanlığı Çankaya Vergi Dairesi için düzenlediği ve Ankara'dan postaya verdiği beyannamele, 1975 yılında zarar ettiğini bildirdiği saptanmıştır. Maliye Bakanlığı Çankaya Vergi Dairesi, Yahya Kemal Demirel'in düzenlediği beyannameye dayanarak Adalet Partisi Genel Başkanının yeğeninden gelir ve mali denge vergisi alınmayacağı sonucuna varmıştır.

Mobilya yolsuzluğu sanığı ve Garanti Bankası'ndan usulsüz kredi aldığı kamuoyuna açıklanan AP Genel Başkanı Demirel'in yeğeni Yahya Kemal Demirel, 1975 yılına ait vergi beyannamesini, 18/6/1976 tarihinde tanzim ettiği ve Çift No. 314, sıra no. 43 ibarelerini taşıyan hesap kartına göre Yahya Demirel'den vergi alınmaması kararlaştırılmıştır. YÜRÜYÜS'ün kapakında yer alan belgede Yahya Demirel için 1975 mali yılı hesabından gelir ve mali denge vergisinin alınmayacağı açıkça belirtilmektedir. Çünkü teşvik önlemleriyle banka kredilerinden çok büyük paylar alan Yahya Demirel, 1975 yılındaki ticari işlemlerinden zarar ettiğini bildirmiştir.

AP Genel Başkanı ve MC Hükümeti Başkanı Demirel'in yeğeni, doldurduğu beyannameye yaptığı iş olarak "ithalat - ihracat" yazmıştır. Belgede görülmektedir birlikte Demirel'in yeğeni genç iş adamının 1975 yılındaki ithalat-ihracat işlemlerinden 4 milyon lira zarar ettiğini bildirdiği öğrenilmiştir.

Teşvik kolaylıkları ve banka kredilerinden cömertçe yararlanan ve ilgili bakanlıklarda işlemler süratle yerine getirilen ve yalnız mobilya konusunda Türkiye'nin diğer bütün ihracatçılarından daha fazla ihracat yaptığı gerekçeyle vergi iadesi alan genç iş adamının, amcasının başbakan olduğu bir yılda zarar etmesi hayli ilginçtir. Maliye Bakanlığının ilgili kullarının, bu zararın nedenlerini araştırması beklenmektedir.

YÜRÜYÜS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi:

Nihat SARGIN

Genel Yayın Yönetmeni:

Osman SAKALISIZ

Yazı İşleri Müdürü:

Metin ÇULHAOĞLU

Teknik Sekreter:

Bülent AKTANLI

Yazı Kurulu:

Umut COŞKUN

Metin ÇULHAOĞLU

Mehmet AKOZER

Varlık ÖZMENEK

YONETİM:

Konur Sokak 15/8 Katı

Ankara Tel: 17 45 81

İSTANBUL BÜROSU:

Piyerloti Cad. 21/1 Çemberlitaş

İstanbul Tel: 26 35 67

İzmit : Yusuf ALINTAŞ
İstanbul : İhsan KANTARCI
İzmir : Vedat PEKELİ
Bahçeşehir : Vedat BARANOĞLU
Bursa : Cengiz KOC
Adana : Geyhan ÇAN
Diyarbakır : Nurettin ÖZVARLIŞ

Posta Çekli YÜRÜYÜS Dergisi, 10623 4

ABONE KOŞULLARI

Yıllık : 200 TL. 6 Aylık : 100 TL.

İLAN KOŞULLARI:

Arka Kapak (Renkli) : 15.000 TL.

Arka Kapak (Siyah beyaz) : 12.000 TL.

İç sayfalarda sütün santim : 40 TL.

Yayın İlanları % 50 indirimlidir.

Ege Dağıtım: Othman ÖZŞİŞMAN

Banka: Daily News Web-Ofset Tezisi

DOMİNO KURALI

YALÇIN KOÇUK

Gelişmelerin yeni açılımlara gebe olduğu bir zamanda, gelişmelerin başına dönmekte bir sakınca yok: "Türkiye, dünya kapitalist sisteminin içindedir. Bunun anlaşılması, hiç kuşkusuz, yararlı ve sağlıklı bir gelişme. Ancak daha ileri gidip abartmamak koşulu ile. Türkiye, dünya kapitalist sisteminin eksenini değil. Dolayısıyla Amerikan Kongresi'ndeki her gelişmeyi, her olayı Türkiye'ye bağlamak gereksiz. Böylesi, öküzlün altında buzağı aramaktan fark-sız. Amerikan Kongresi'ndeki son gelişmeler, son rüşvet açıklamaları, Türkiye dünya kapitalist sisteminin içinde olduğu için Türkiye'yi ilgilendirdi. Türkiye'yi ilgilendiriyor. Bundan ötesi bazı özel olayların dışında, kapitalist dünya sistemine gerektirildiği kadar fazla irade zıfaze etmek olacak." (YÜRÜYÜS, 17 Şubat 1976, Sayı 45)

Dünya kapitalist sistemine gerektirildiği kadar fazla irade zıfaze etmeye gerek yok. Çünkü domino kuralı var. Domino kuralında parçaların birbirine girmişliği söz konusu. Birbirine girmiş parçalardan, birbirine takılmış taşlardan birisine dokunulunca diğerleri de etkileniyor. Washington'da bir taş hareketi geçince, dünya kapitalist sisteminin bütünlüğü içinde bütün taşlar yerlerinden oynuyor. Sistemin bütün taşları ve ajanları yerlerinden oynuyor.

Washington'da harekete geçen bir taş, Tokyo'da veya Ankara'da bir başka taş hareketi geçiriyor. Ancak iş burada kalmıyor. Çünkü Japonya veya Türkiye'nin de bir bütünlüğü var. Japonya veya Türkiye'de de birbirine takılmış taşlar hareketi geçiriyor. Harekete geçen taşların sayısı, doğrudan doğruya bütünlüğün boyutları ile ilgili. Aynı zamanda ilk harekete geçen taşın yol açtığı sıkışmaya bağlı. Gerek bütünlüğe ve gerekse sıkışma ise, sadece dar ekonomik bağlarla sınırlı değil. Daha açık deyişle, Washington ile Ankara arasındaki yabancı sermaye ortaklıkları veya ithalat - ihracat bağlantıları, bütünlüğün kapsamını belirlemeye yetmiyor. Bütünlüğe, bunları çok aşan bir ağa sahip.

Domino kuralının bir deyim olarak ortaya atılması oldukça yeni. Amerika Birleşik Devletleri yöneticileri, Güney Doğu Asya'da karşılaştıkları direnç dolayısıyla domino kuralını ileri sürdüler. Bir ülkenin emperyalizmin bozunduruğundan kurtulmamasını, belli bir bölgede domino etkisi yapacağını ileri sürdüler. Şimdi aynı kurala dayanarak Güney Avrupa'da harekete geçmiş görünüyorlar. Portekiz, Fransa veya İtalya'da, bunların birisinde, ilericiilerin de katıldığı bir hükümet ortaklığının kurulmasının domino etkisine yol açacağına inanıyorlar. Bu inançla, en temel ilkelere inançsızlıklarını ortaya dökmekten çekinmiyorlar. Toplumların kendi yöneticilerini seçmesi, ülkelerin birbirinin iç işlerine karışmaması gibi ödenen beri savunur gördükleri fakat kesinkes inanmadıkları ilkelere inançsızlıklarının su yüzüne çıkmasına razı oluyorlar.

Ancak domino kuralının dayandığı olgu çok daha eski. Bir ülke içinde, kapitalistleşme sürecinin ileri aşamalarına ulaşmasına dayanıyor. Kapitalistleşme sürecinin ileri aşamaya ulaşması, ekonominin ve toplumun bütünlüğüne anlamına geliyor. Buradaki bütünlüğe parçaların birbirine takılması anlamında. Makina kullanımının yeni boyutlar kazanması, büyük işletmelerin ortaya çıkması, bir metanın parçalarının çok çeşitli birimlerde yapılmaya başlanması bir ülke içinde domino kuralının işleme başlaması için gerekli dayanağı hazırlamış oluyor. Emperyalist aşamaya geçilmesi halinde ise domino kuralı, kapitalist dünya ölçüğüne ulaşıyor.

Domino kuralı, bir deyim olarak olmasa bile bir kavram olarak, emperyalist aşama ile birlikte ortaya çıkıyor. Emperyalizm yapıtında emperyalizmin, "ağırın dünyanın bütün ülkelerine yayılan" bir sistem olarak tanımlanması ile domino kuralı arasında küçük bir adım var. Aynı yapıttaki, emperyalist aşamada "bankalar ve sanayi arasındaki 'kişisel kenetlenme', bunların her ikisi ile hükümet arasındaki 'kişisel kenetlenme' ile tamamlanır" çözümlenmesi, bu adımı tamamlayıcı nitelikte. Yalnız, dünya kapitalist sisteminin gerilediği, iki sistem arasındaki güç dengeselinin değiştiği bir dönemde iş çevresi ile hükümet düzeyinde ortaya çıkan kişisel kenetlenme, dünya kapitalist sisteminin sürdürülmesi için yeterli olmuyor. Sistemin kişilerin oluşan ağ-

nın daha da genişletilmesi gerekiyor. Dünya ölçüsündeki emperyalist sistem, ülke ölçüsündeki kapitalist sistem, iş çevresi ile hükümet ikilisinin dışındaki yerlerde de geniş bir ağ kurmak gereksinimini duyuyor. Böylece domino kuralı, daha büyük bir etkinlik kazanıyor.

Aslında ağın genişlemesinin tek sonucu, domino kuralının daha büyük bir etkinlik kazanması değil. Ağın genişlemesi, domino kuralının niteliğini de değiştirebiliyor. Bunu şöyle açıklamak mümkün: Güney Doğu Asya'da ilerici mücadelenin su yüzüne çıkardığı domino kuralına göre bir taşın düşmesi, diğerlerinin de düşmesine yol açacak. Uzun dönemde bu kural geçerli. Ancak kısa dönemde durum farklı. Ağın, iş çevreleri ile hükümet boyutunu aşarak işçi sınıfı ile sermaye arasında ikircikli bir konuma sahip öğelere ulaşması, domino kuralına yeni bir işlerlik kazandırıyor. İşçi sınıfı ile sermaye arasında ikircikli bir konuma sahip olanların da ağa düşmüş olmaları, Washington'da düşen bir taşın yarattığı zincirleme hareketi, işçi sınıfı hareketini sınırlayıcı bir çembere dönüştürebiliyor. Temel çelişkiye ikircikli bir konuma sahip olanlar, içine düştükleri ağdaki bir sıkışmadan kurtulabilmenin yolunu işçi sınıfı hareketi etrafındaki çembere sıkıştırmada buluyorlar.

Bugün böyle bir durum görünüyor. Görünenler için bir tek örnek şu: Şu anda genel seçimler için bir yıldan uzun bir zaman kesiti var. Şu anda seçimler için alınmış ve kamuoyuna açıklanmış hiç bir karar yok. Fakat bütün bunlara karşın hergün seçim hesaplarına dayanan yazılar çıkıyor. Bayram değil, seyran değil, her gün seçim hesapları yapılıyor. Kimi, bir tek parti girerse yüzde beş alır diyor. Kimi, yüzde beşi beşe bölüp adaletini kantılamaya çalışıyor. Hepsinde yüzde beşin çok önemli olduğunu birleştiriyor. Hepsinde, pek inanır gördükleri yüzde beşin demokrasie getireceği "zararları" saymakla bitirmiyor. Ama hiç biri, seçimlerden bu kadar uzun bir zaman önce, alınmış ve kamuoyuna açıklanmış bir karar yokken bu "güncel" sorunun neden irdelendiği konusunda bir açıklama yapma zahmetine katılmıyor.

Oldukça ilginç bir durum. İlginçliği, beklenece uyumaması ve beklenece göre bir sapma niteliği taşımasından ileri geliyor. Günlük yaşamda sapmalara karşı "bayram değil, seyran değil" sözü ile yaklaşıyor. Ancak bilimsel süreçte sapmalar çok daha değerli ve yaratıcı işlevler görüyor. Böyle değerli ve yaratıcı işlevlere bir örnek Marx'ın iktisatının doğuşu. Hep biliyoruz. Değer kuramının belirlenmesi de, reddedilmesi de Ricardo'da var. Ricardo da değer kuramı ile başlıyor. Değerin, işgücü ile belirlendiğini ortaya koyuyor. Ancak değerlin parasal göstergesi olan fiyatların, piyasada, değerden saptığını görüyor. Ricardo için bu gözlem, değer kuramından vazgeçmek için yeterli. Marx için ise, bir anlamda başlangıç noktası. Marx, Ricardo'nun bu sapma karşısında bilimsel paniğe kapılmasını, Ricardo'nun "soyutlama gücünden yoksun" olmasına bağlıyor. (K. Marx, Artık Değer Kuramları, Cilt İki, sayfa 191) Ve Marx, sapmalar üzerinde çalışmaya devam ediyor. Burjuva bilim adamlarına göre Kapital'in birinci cildi ile üçüncü cildi arasındaki "çelişki", gerçekte ise Marx'ın iktisatının bütünlük ve yaratıcılığı, biraz da, bu çalışmadan doğuyor.

Beklenmeyen davranışlar, daha bilimsel bir kullanımı ile, sapmalar üzerinde düşünmek her zaman yaratıcı oluyor. Toplum yaşamında ise beklenmeyen davranışlar sayılamayacak kadar çok. Bunların bir bölümünü, düşünmeyi kolaylaştırmak için, sorular biçiminde şöyle sıralamak mümkün: Anti-komünist, komünist görünmeye çalışırken kime dayanır? İşçi sınıfına mı, düşmanlarına mı? Vehbi Koç'un, Bursa olaylarından sonra İzmir'de referandumla sahhipçikliği neden "sansür" edildi? Koç'un "demokrat" kişiliğini örtbas etmek mi, yoksa başka hesaplarla mı? Alpkaya davasında "Kraldan fazla kralcı" davranışlar neden ortaya çıktı? Az bilmekten mi, çok bilmekten mi?

Bu soruları arttırmak da kolay. Bu sorular, kilitlenmiş düşünce süreçleri için. Bu sorular, bütün iyiliklerin kaynağını kendilerine gören, kendilerini bütün zulümlerin maztumu sayan aydınlar için. Bu soruların çok yararı sonuçlar elde etmek mümkün. Domino kuralını unutmamak koşulu ile.

DEMİREL'İN AYAK SESLERİ

"Siz de zaman zaman Anayasa'nın değiştirilmesi gereğini söylüyorsunuz?"

"Söylerim!"

"TOB-DER ile CHP arasında ilişki kurarsanız, hamisi olduğu sonucuna varırsanız, aynı şekilde sizin de Ülku Ocakları, Komando..."

"İlişkisi kuran kursun. Meydan açıl!"

"Sizin kurduğunuz şekilde kurmak zor olmasa gerek..."

"Yapabilen yapmış!"

Son 16 aydır Türkiye'deki cephe yönetiminin başında bulunan cevabın sahibi, bu süre içinde meydana gelen faşist terör, kanlı baskı ve şiddet olaylarının uygulayıcısı olarak elinin altındaki komando suçlularının eylemlerine ilişkin bir soruya da şu karşılığı veriyordu:

"Devleti devirmek için yapıyor değil o... Türkiye'yi rahatsız eden saçlar değildir. Türkiye'yi rahatsız eden solcular ve komünistlerdir. Bu teşhişe gelinmediği takdirde Türkiye'de rahat bulamayız..."

HAL VE MAZİ

Aynı nitelikteki sorulara bundan 40 yıl kadar önceleri İtalya'da ve Almanya'da da aynı nitelikte cevaplar veriliyordu. Bugün, cevapların öneminden çok, cevapçıların, faşizmin batıdaki sonları biliyor...

Yerli cevap sahibine, yüksek yargı kararının kararları hatırlatıldığında alınan pejmürde karşılık henüz tazeliğinin korunken bu kez de devreye Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin kararı giriyor...

Orgeneral İrfan Özyıldırım'ın, Hava Kuvvetleri Komutanlığına Korgeneral Cemal Engin'in atanmasına ilişkin itirazı Askeri Yüksek İdare Mahkemesince oybirliği ile uygun görülmesi ve atama kararına iptal edildi...

Soy-sop hukuk kaçkını anlayışın, yüksek mahkeme kararına cevabı ise şöyle oldu:

"Hükümet kimi istiyorsa onu kumandan yapar..."

SINIF TAHAKKÜMÜ

Temsil ettiği sermaye sınıfının iç ve dış ilişkilerinde ağırlık sahibi olduğu sömürgeci, asalak, gerici, işbirlikçi özelliklerini nefesinde en fazla barındıran ve bu yüzden de politik metemleli henüz yedeğinden yemeyen cephenin büyük başı ile Milliye'tin başı Abdi İpecki arasındaki diyalog, geçtiğimiz hafta, üzerinde en çok konuşulan olaylardan biriydi.

İçerik yönünden pek fazla yenilikler taşımada da, Demirel-İpecki diyalogu her iki yönüyle "geri", çarpık ve emperyalizme bağımlı Türkiye kapitalizminin beyin yapısını, hem konveks hem de konkav yönden bir kez daha elevermesi bakımından ilginçti...

UZAYAN DİYALOG

Tartışma, burjuva demokrasininin asgari ilke ve koşulları üzerinde cereyan ediyordu. CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit ile AP Genel Başkanı ve MC başı Süleyman Demirel düşüncelerini açıklıyorlardı...

Demirel konuşmuş, Ecevit cevap vermiş, sıra Demirel'e gelmişti. Aslında sıra söz konusu değildi ama Demirel cevap verme gereğini duymuştu. İsteğe, Basın Yayın Genel Müdür Vekili Doğan Kasaroglu tarafından "durum"cuya bildirilmesi ve o da teybini yüklenip Ankara'ya gelmişti...

Gazetecilikten öte Türkiye'de siyasi dengelere belli bir misyon adına fazlaca ilgi duyduğunu gözden kaçıranların alkış sesleri arasında "durum"cu, her gün lam sayfa Demirel yapıtı.

Demirel niçin konuşmuştu? Demirel'in çene cıvıtlarını böyle sine bonkörce gevşeten esaslı nedenler olmalıydı elbette. Mantığından süzülün cevaplar, faşizan terörün gerekçeleri ni olduğu kadar iddianamesini, ve hemen yanbaşımda, temsil ettiği sermaye çıkarları adına battığı çaresizliği yansıtmaktadı.

Partisinin hemen her grup toplantısında "Türkiye saflara ayrılmıştı" diyerek sermaye safları adına tahakküm ve baskıyı yoğunlaştırmada yana konuşan cephe başının, sınıf mücadelesi gereğini başkasının ağzından duyunca kapıldığı korku ve panik ilginç boyutlara varmıştır.

HEDEF YARGI AMA...

Demirel'in bu arada, Hava Kuvvetleri Komutanlığı sorunuyla ilgili olarak "Hükümet kimi istiyorsa onu kumandan yapar" şeklindeki sözleri her ne kadar biçimsel ve yüzeysel bir doğruyu yansıtmakta ise de, bir çeşit tehdit anlamında da yorumlanabilecek bu sözlerin arındaki amaçlar ikidir.

İlki, öteden beri yargı organlarının, başta Anayasa Mahkemesi, Danıştay ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin kamuoyu önünde yıpratılmaları ve demokrasinin olduğu kadar kendi kuduğu hukuk kurallarına bile kayıtsızlık kural haline getiren gerici sermaye yönetiminin faşist tirmanışta bir aşama kaydetmesiyle ilgilidir...

İkincisi ve pratik sonuçlar umulması bakımından daha acili de, devlet dairelerinde, okullarda, fabrikalarda oluşturulan cepçeli terör ve şiddet ortamının, bir ölçüde ordu içinde yaratılmasıyla ilgilidir.

Hükümetin de himaye gören bir eski geleceğe, fazlaca üst perdeden bir meydan okuyuş salt bir eski tatsız hatırıya bağlanamaz...

SIRA CİHET-İ ASKERİYE'DE

Meydan okuyuşun güç kaynağı ve dayanağı son dercede düşündürücüdür. Çünkü Demirel'in konuyla ilgili cevabında aynen şu ifade de bulunmaktadır:

"Hükümet kimi istiyorsa, onu Genel Kurmay Başkanı yapar, hükümet kimi istiyorsa onu Kuvvet Komutanı yapar!"

Bu cevap üzerine Demirel'e "Kimi istiyorsa diyebilir misiniz?" diye sorulmuş ve karşılık daha kesin olmuştur:

"Evet öyle diyorum; aynen!"

Tartışılan konu Kuvvet Komutanlığı sorunu iken Demirel'in işin içine, "Genel Kurmay Başkanı"na da katılması bir sürç-i lisan olmasa gerektir. Ortada Genel Kurmay Başkanına ilişkin bir sorun yokken parantezine genişletilmesi dikkatlerden kaçmamıştır.

Bir takım karanlık ve tehdit kokan ifadelerle suyu bulandırmak ve çözümlü orada aramak, cephe yönetiminin yeni bulduğu bir yöntem değil. 16 aydır Türkiye'nin ekonomik, toplumsal ve siyasi yaşamını bu yöntemle sarımsıya uğrattılıyor. Yenilik, sıranın bu dönemde cihet-i askeriyeye gelmesi...

Orgeneral Etem Ayan'ın Hava Kuvvetleri Komutanlığına getirilmesi De-

29.5.1976 tarihinde yapılan Muvahh, Çok Sesli Müzik Prodüktörü ve Söz Prodüktörü Yezilli ve ÖZAYDAN HESAPLI BİNASININ LİSTESİDİR.

MÜHÜRLE

AYAT NO ADI BOYADE

SINAVA GİRDİĞİ YER

4 HAZİRAN AKOĞAN

Ankara

10 NİSAN ÖZALP TIRKUR

14 METİN ÇETİN

104 İBRAHİM

105 İBRAHİM

106 İBRAHİM

107 İBRAHİM

108 İBRAHİM

109 İBRAHİM

110 İBRAHİM

111 İBRAHİM

112 İBRAHİM

113 İBRAHİM

114 İBRAHİM

115 İBRAHİM

116 İBRAHİM

117 İBRAHİM

118 İBRAHİM

119 İBRAHİM

120 İBRAHİM

121 İBRAHİM

122 İBRAHİM

123 İBRAHİM

124 İBRAHİM

125 İBRAHİM

126 İBRAHİM

127 İBRAHİM

128 İBRAHİM

129 İBRAHİM

130 İBRAHİM

131 İBRAHİM

132 İBRAHİM

133 İBRAHİM

134 İBRAHİM

135 İBRAHİM

136 İBRAHİM

137 İBRAHİM

138 İBRAHİM

139 İBRAHİM

140 İBRAHİM

141 İBRAHİM

142 İBRAHİM

143 İBRAHİM

144 İBRAHİM

145 İBRAHİM

146 İBRAHİM

147 İBRAHİM

148 İBRAHİM

149 İBRAHİM

150 İBRAHİM

151 İBRAHİM

152 İBRAHİM

153 İBRAHİM

154 İBRAHİM

155 İBRAHİM

156 İBRAHİM

157 İBRAHİM

158 İBRAHİM

159 İBRAHİM

160 İBRAHİM

161 İBRAHİM

162 İBRAHİM

163 İBRAHİM

164 İBRAHİM

165 İBRAHİM

166 İBRAHİM

167 İBRAHİM

168 İBRAHİM

169 İBRAHİM

170 İBRAHİM

171 İBRAHİM

172 İBRAHİM

173 İBRAHİM

174 İBRAHİM

175 İBRAHİM

176 İBRAHİM

177 İBRAHİM

178 İBRAHİM

179 İBRAHİM

180 İBRAHİM

kü Ocaklarınca saptandığını tekrarlama-yacak

Sıra bazı örneklerde: TRT sınavını kazananlar arasında 88, 70, 188, 194 ve 284 aday numaralı isimler şöyle: Metin Çetin, Mecati Kayhan, Bekir Erdem, M. Ali Özpolat ve Seyfettin Sağlam...

Bu beş ülkücü genç SBF Basın ve Yayın Yüksek Okulu mezunu. 1975 yılında okullarını bitirmişler. Okulun mezuniyet yıllığında adları yanyana geçiyor. Yılığın 74. sayfasında kara bir dördüngen içinde yeri alıyor adları.

Diğer arkadaşları onları kara listeye almışlar. Derisleri çalışmadıkları için değil. Aynı sınıfta okudukları on arkadaşlarını önce "Bizim Anadolu" adlı gazete yoluyla, sonra da, savciğa ortaklaşa bayurarak ihbar edip, tutuklatmışlar için...

Okulun mezuniyet yıllığında olduğu gibi, bu ülkücülerin adları, ihbar haberlerinin yer aldığı Bizim Anadolu gazetesinin sütunlarında ve Ankara Cumhuriyet Savcı Yardımcısının hazırladığı iddianamede de yanyana... Beşli balya halinde şimdi TRT'ye

mirel konuyu şimdi de başka platformlarda kangren haline getirmeye çalışmaktadır.

TRT'YE SÖZME KOMANDOLAR ALINDI

Haziran ayının başlarında usulen yapılan TRT sınavlarının sonuçları geçtiğimiz hafta bilmeyenlere de açıklandı...

TRT Genel Mdürlüğünün İdari İşler binasının kapısına asılan kazananlar listesine göz atmadan önce YURUYUŞ'ten 8 Haziran tarihli 61. sayısının dördüncü sayfasındaki şu satırları okumakta yarar var:

"... Sonuçlar bellidir. 100 soru içinden 12 kilit soru seçilmiş ve bunlara verilen klişe cevaplar, kuruma alınacak kişilere dağıtılmıştır..."

YURUYUŞ, o tarihlere işgal altındaki TRT'de çeviren dolapları yazdığı için, şimdi TRT'ye alınacak kişilerin ül-

sörü Mümtaz Soysal ile o dönemde okul müdürü bulunan Prof. Haluk Ulman da var...

LISTENİN DEVAMI

Basın Yayın Yüksek Okulu'nun bu ülkücü beşlisinin adlarının yanında mezuniyet yıllığında bir isim daha var.

TRT'ye doldurulanlar arasan o isim yok: Yusuf Büyükboyacı...

Büyükboyacı niçin yok?... Onun TRT'ye doldurulanlar arasında olmaması sınavların namusunu kurtarmıyor.

Büyükboyacı, "Devlete Yardımcı" komando teşkilatının önde gelen isimlerinden... Görev yeri değişik. Rütbesi "albaylığa" yükseldi yükselcek!

Halen MHP'lilin elinde bulundukları Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığında çalışıyor...

Devlet aygıtı hızla faşizan unsurlarla donatılıyor. Her gün, her saat... TRT örneklerden biri, ama örneklerin başında geliyor...

...su mutlu yaşam dileriz.

KARA LİSTEYE ALDIKLARIMIZ

X SEYFETTİN SAĞLAM
X YUSUF BÜYÜKBOYACI
X METİN ÇETİN

X MEHMET ALİ ÖZPOLAT
X NECATİ KAYHAN
X BEKİR ERDEM

BYYO YILLIĞI

ÜÇ PERDELİK TEMEL ATMA OYUNU

Önceki askeri tören kıtasım ve hem onun yansımadaki mehter takımı arkasında biriken 3-1 bin kişilik kalabalık, başlarını hafifçe geriye yaslayarak vilâyet binasının balkonuna bakıyorlardı.

Balkondaki mikrofondan "Sayın Bakanlar" takdim ediliyordu. Adı okunan bakan, ringe çıkan boksur örneği hızla ön plana geçiyor ve kollarını havaya kaldırarak etrafı selâmlıyordu. Bakanlar bu hareketleri çok seri ve diri bir biçimde yapıyorlardı ama aşağıdaki kalabalıktan gelen alkış seslerinin aynı tonda diri ve canlı olduğunu söylemek zordu.

Aşağıdaki kalabalığı, askeri tören kıtası ve mehter takımıyla ayıran çizimci önlerine yerleştirilmiş bazı heyecanlı unsurlar el çırpıyorlardı ama doğrusu bu hareketleri balkondakileri bile sinirlendirecek oranlarda yapay kalıyordu...

Anadolu Üniversitesi ile Motor Fabrikasının temelinin atacakları Meclisler günü resmi de olsa tatil günleridir. Yaz aylarında bütün Türkiye'de "temel atma" davulu çalınacak, bunun sonuçlarına göre hatta politik kararlara yön verilecektir.

NİÇİN ESKİŞEHİR ?

Demirel, daha önceki haftalarda yaptığı açıklamalarda "yurt gezilerine" çıkmayı tasarladığını ve bunun bir an önce gerçekleşmesi için sabırsızlandığını belirtmişti.

"Temel atma" oyunlarının ilk perdesi Eskişehir idi ve bu iş için Eskişehir durup dururken seçilmişti. Eskişehir ödenen beri AP'li biliniyordu ve bir "Muhterem Merhum" gibi "önemli" politik sömür malzemelerinin yığılmak yerlerinden biriydi.

Öte yandan Eskişehir "Bir Mümtaz

manzara karşısında Süleyman, hürsından Seyfi'yi çiğ çiğ yer'di!

Bütün fabrikalarda çalışan işçilere, sokaklarda Eskişehir halkına anonsa çağrı yapılmasına rağmen toplanan toplanan 3-4 bin kişi toplanmıştı ve bunların büyük bir kısmı da, parça pan heyecanlı unsurlardı!

Bu arada Demirel'in vilâyet binası önünde askeri törenle karşılaşması, salt protokolden öte cepheci takım açısından bazı anlam ve önemler de taşıyordu.

Daha sonra, Demirel vilâyet binasının içeri girmiş, üst kata çıkmış ve görüldüğü manzaradan hoşnut kalmamıştı.

MERHUM'UN OĞLU

Kendisine bir süre dinlenmeleri, bu arada halka mehter takımının gösterilerinin izletileceği söylendi.

Dakikalar ilerledikçe mehter takımından da umulan bulunamadı ve bu

sonra balkona çıkan Demirel, sözlerine başlarken ve de kendisine göz kırpan koskoca umursamazlığa cevap olarak "Biliyorum bu gün hava sıcak, çoğunun zun tarlarda, çarşıda işi var, onun için gelemedi ama gene de suklanlarım." demek zorunda kalırken, vilâyet binasının emiyet müdürü odasında Millî Eğitim Bakanı Ali Nallı Erdem, sonuk karışılma dolayısıyla Eskişehir AP İl Başkanını haşlıyordu...

Bu somukluğun en fazla tedirgin ettiği görevlilerin arasında TRT'ciler de vardı. Özellikle Televizyon kameramanları mümkün olduğu kadar objektiflerini kalabalıklarla doldurmuştu. Teknik deyimle hükümet alanının boş olan orta yerleri ve arka kısımlarına "pan" hareketti yapmadılar ve kalabalık arasında dokuzun simit satıcılarının çekmemeye özen gösterdiler.

BİR KADIN BİR HELİKOPTER

Ama TRT'cileri düşündüren diğer bir güçlük daha vardı. Saatler 17.30'u gösteriyordu ve televizyonun 20.30'daki haber programına filmi yetiştirmek olanaksızdı. Durumun acısına saatte 125 kilometre hız yapacak bir taksi ile film yola çıkarılsa bile ancak Ankara'ya 20.30 da varırdı ki, film banyosu, montajı ve diğer çalışmalar filmin haberlerde gösterilmesini olanaksız kılıyordu.

Demirel beraberindeki 11 bakan ve diğer resmi görevliler bu tatsız karışılmasının sonu iki önce Anadolu Üniversitesinin, daha sonra da motor fabrikasının temellerini attılar...

Anadolu Üniversitesinin temelinin atıldığı kirlarda mikrofondan "Vatan, millet, ecdat, evlat, ilim, irfan..." sesleri, sarı tepelerde yankılanırken, bir yaşlı kadını "müstakbel" Anadolu Üniversitesine alanına girmeye çalışıyor ve kendisine engel olmaya çalışan emiyet görevlilerine rağmen sesini "büyüklere" duyurmuştu.

"Hem evlatlar okusun diye mektepler yapıyoruz, dersiniz, hem de o kızanları öldürüyorsunuz!.. Utanmıyor musunuz?!"

Yaşlı kadını, apar topar tören alanından uzaklaştırırken, Eskişehir askeri hava alanından bir helikopter havalandı. Helikopter, "Sayın Başbakan"ın iki dev tene aşmak için geldiği Eskişehir gezisiyle ilgili filmi "Ankara'ya götürüyoruz..."

Devlet Bakanı Seyfi Öztürk, TRT'cilere "kereken kolayla" göstermiş

MC KODAMANLARI KALABALIĞI BEĞENMEDİ

Eskişehir Vilâyet binasının önünde, balkondan bakıldığında yavaşlatılmış film izlenimi yaratan, "sinir bozucu" bir gösteri sergileniyordu.

Bir süre sonra askeri tören kıtası gitmiş, onun yerine geçen mehter takımının gösterileri bile bu yavaşlatılmış filmi canlandırmaya yetmemişti.

İşin kötüsü, askeri tören kıtasından boşalan yere ilerleyen küçük kalabalık da seyreliymiş, alanın arka kısmı ile orta yerler arasındaki boşluk açığa çıkivermişti...

Durumu endişeyle izleyen balkondaki kurmay heyet, mehter takımının bir süre gösteri yapmasını uygun gördü.

MEHTER VE CEPHE TAKIMI

Mehter takımı Bursa'dan getirilmişti. Uluslararası tecrübe sahibi. Şimdi ustalığını, Eskişehir Vilâyet binasının önüne kalabalık toplayarak gösterecekti!..

Ama, balkondakiler dahil, alanı dolduran 3-4 bin kişilik kalabalık nedense mehter takımının gösterileriyle pek ilgili lenmediler. Bütün ustalığına rağmen mehter takımı, alandaki kalabalıkta "isi tenileri" değişiklikler yaratamayınca, "dur" işareti verildi ve balkondaki mikrofondan "Sayın Bakanların" takdimine geçildi.

Devlet Bakanı ve "hemşehrîmiz" Seyfi Öztürk, Devlet Bakanı Mustafa Kemal Erbakan, Devlet Bakanı Gıyasettin Karaca, Maliye Bakanı Nahit Metoğlu, Ticaret Bakanı Halil Başol, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selahattin Kılıç, Sosyal Güvenlik Bakanı Mahir Ablum, İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok ve Kültür Bakanı Rifkî Danişman.

Mikrofondan yapılan bütün ses oyunlarına rağmen 11 bakanlık gösteri soniik geçti.

TEMEL ATMA!..

Önceki haftanın son günlerinde Eskişehir'e giden ve "iki dev tesisin temelinin atan" Çephe başı ve 11 arkadaş, büyük umutlarla geldikleri Eskişehir'den kendi deyimleriyle "hayretler içinde" ayrıldılar.

evladını" da cephe koltuklarından birine oturtmuştu. Bakanlığının ne iş yaptığı heniz bilinmemekte birlikte, Cephe'nin büyük başının fedalılığı görevini yürüten bu "Mümtaz evlat", hem "aziz baş"ına unutamayacağı bir Eskişehir hatırası sunmak, hem de parti içinde kendisini çekemeyenlere hatırı sayılır bir örnek yaratmak için Eskişehir'i kabul etmişti!..

BİR RASLANTI

Raslantı bu ya, Eskişehir'e gidildiği günkü tarihi taşıyan gazeteler, Hava Orjeneral İrfan Özyayın'ın Hava Kuvvetleri Komutanlığına Korgeneral Cemal Engin'in atanmasına ilişkin kararname hakkında Yüksek Askerî İdare Mahkemesine yaptığı itirazın haklı bulunduğunu ve mahkeme kararının oybirliği ile alındığını yazıyorlardı.

Orgeneral İrfan Özyayın, dört yıl kadar önce, Eskişehir Sıkıyönetim Komutanı sıfatıyla, AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'e şehre sokmanın acısını da yıllar sonra bu kez Başbakan Süleyman Demirel'den tatmıştı.

Böylece raslantı biraz daha anlamlanıyordu.

Eskişehir, temel atmadan ötede, son dakikada böylesine de önem taşıyordu. Şehirde bütün hazırlıklar yapılmış, bütün cadde ve sokaklara kırat resimli bayraklar ve dövizler asılmıştı. Demirel, aleyhine izlenim bırakabilecek (1) diğer yazılar duvarlardan silinmiş ve bu arada Bursa'dan da bir mehter takımı getirilmişti!..

Demirel ile birlikte tam 11 bakan ve çok sayıda cepheci parlamenter Eskişehir'e geliyordu.

MİSAFİR VE BULDUGU

Bütün şafata rağmen Eskişehir'de istenilen ne kalabalık, ne de coşku yaratılabildi. Koskoca hükümet alanına 3-4 bin kişi gelmişti. Durum, bir AP'li gazetecinin itirafındaki ifadelerle "kepezelik"ti.

Gene gazetecinin deyimleriyle "Bu

zayının başındaki sahneye geçildi. 11 "Sayın Bakan" sırayla balkonda görüldü ama usulen çırpılan ellerde ne ses olarak ne de sayı olarak değişiklik görülmedi.

Bu arada takdimci son kozunu oynadı. Balkon dalgalandı ve aşağıdaki kalabalığı duyamadığı "Hadi Mutlu'ya çağırın, onu çıkaralım" fişitileri arasında takdimcinin, bu kez uhrevi bir tonda olan sesi tekrar duyuldu!

"Şimdi huzurlanmada, merhuom Adnan Menderes'in sevgili oğlu Sayın Mutluu Menderes!.."

Takdimdeki frekans değişikliği, pek de etkisiz kalmadı: "Merhum'un bağı yanık oğlu, gülmekle özümek arasında çizgiyen bir yüz ifadesiyle kalabalığa el sallarken alkış sesini biraz olsun çöğaltmayı, becermişti doğrusu...

SIRA DEMİREL'DE

Ama ne olursa olsun cepheçilerin

NASILIM ?

TÜRK İŞ: BİR BARDAK SUDA FIRTINA

AHMET ABAKAY

İlginç gelişmeler birbirini izliyor. Sermaye ve onun iktidarı MC'nin işçi sınıfını, işçi sınıfının demokratik hak ve özgürlüklerini, kazandığı mevzileri hedef alan eylemleri alabildiğine sürerken, sermayenin bu eylemlerine inceden ve içerde yoldaşlık eden Türk-İş'te de ilginç gelişmeler oluyor.

Türk-İş'teki gelişmelerin hızlanması TOFAŞ olayları ile başladı. Daha sonra "Devlet Güvenlik Mahkemeleri" ve "Siyasi partilere karşı alınacak" tavrıların tartışılması sırasında doruğuna ulaştı.

NIYET SAKLANMIYOR

Bursa'da yeni bir Seydişehir, yeni bir Tarih yaratmak isteyenlerin bu arzularını işçilerin kararlı direnişleri ve tepkileri sonucunda kursaklarından kaldı.

TOFAŞ'ta DISK üyesi işçiyi kurşunlayarak öldüren Türk Metal'i katilleri Tunç bağrına basarken, cinayet şebekesine dönen ve MHP'lilerin yönetimindeki bu sendikacının bir yetkilisi, bir toplantıda TOFAŞ'la ilgili haberleri yazan ilerciyi bir gazeteciye yaklaşıp kurşunları söylüyordu tehdit dolu bir üslupla:

"TOFAŞ olayları üzerinde bu kadar durmanın nedenini anlayamadık. Sizden bunu beklemiyorduk doğrusu. Böylesine önemli bir haber, bizim görüşlerimizle paylaşmadan yazılmaz. Bizim sendikada MHP'lilerle birlikte CHP'liler de var. Biz Maden-İş'i her yerde düşürmeye kararlıyız. Biliyoruz; Maden-İş'in düşmesi, DISK'in düşmesi demek. Bunu Seydişehir'de yaşadık..."

Gazeteci ise görevinin kamuoyuna gerçekleri iletme olduğunu söylemekle yetindi.

TÜRK-İŞ'İN YETKİ DEVRİ

Anlaşılan, Maden-İş'i, oradan da DISK'i "düşürme" görev ve yetkisi, Türk-İş tarafından, Türk Metal'e verilmişti. TOFAŞ olayları ve bu olaylara ilişkin olarak Halil Tunç'un verdiği demeçler, öldürülen işçinin kanı kurumadan CHP Genel Başkanı Ecevit, Halil Tunç'u ziyarete ediyor, iki lider karşılıklı sevgi gösterilerinde bulunuyordu.

Türk-İş içindeki çalkantılar, Devlet Güvenlik Mahkemeleri meselesinin gündeme gelmesi ile hızlandı. Türk-İş içindeki sosyal demokrat etiketli sendikacılar, birtakım başka niyetlerle de olsa, DGM'ye karşı tavrı alıp bu konuda DISK ile işbirliği yapabileceklerini açıklarken Halil Tunç aradan sıyrılıyor ve DGM'nin faziyetlerine ilişkin bir demeç veriyordu.

Türk-İş içindeki parsa savaşı böyle sürüyordu. Yönetim mücadelesinde bir grup DGM'ye karşı görünerek kozunu oynarken, Genel Başkan Halil Tunç, MC ile aynı ağzı kullanarak "Güvenlik Mahkemelerinin işçi ile bir ilgisi olmadığını" açıklıyordu.

Bu arada Tunç ekibi, Hürriyet gazetesinin birinci sayfası için bir uydurma haber uçurmakla meşguldü. 16 Temmuz'da gazete sütunlarında yer bulan imalat haber şöyle idi: "CHP desteklenmediği takdirde 19 sendika Türk-İş'den ayrılacak."

İNCE BİR OYUN

Böylelikle, hem Türk-İş içinde DGM olayı unutturuluyor, yepyeni bir tartışma konusu yaratılıyor, hem de Türk-İş Genel Başkanı'na, konfederasyon içindeki sosyal demokrat liderlerin kulağını çekecek bir koz sağlanmış oluyordu.

Öyle ya, Tunç, kendi ekibinin sızdırdığı asılsız haberleri kullanarak sosyal demokrat sendikalara saldıracak, bunları Türk-İş'in bütünlüğünü bozucu girişimler içinde bulunmakta suçlayarak başını çıkacak, ikazlarda bulunacak! Olağanüstü toplantıya Tunç bu avantajla katıldı.

Son olarak ele alınan sorun, Türk-İş'in hangi siyasal partiyi destekleyeceği sorunu idi. Ayaktarının altındaki toprağın kaydığının pekala farkında bulunan Türk-İş kurmayları aynı anda hem yerlerini korumalarına hem de sermaye ile kolkola yünimelerine yarayacak bir ince politika peşindedirler. Bir yandan hızla sola ve devrimci sendikacılığa kayan tabanı tutabilmek, öte yandan da sermayenin çıkarlarını kollayabilmek ancak ince bir politika ile mümkündür. Ve böyle bir politika, ancak günübirtik tabir edilen cinsten olabilir. Gerçekten de bugün Türk-İş'te ayırmız her ekip için geçerli olan, günübirtik politika.

Bugün Türk-İş'te eğitim çalışmalarını kasıtlı olarak yapılmıyor. Planlanan bir takım seminerlerde de işçilere eğitim vermek üzere yapılan çağrılarda CIA damgalı sendika patronlarının isimleri ağır basıyor. Buna kimsenin karşı çıktığı yok.

NE YAPIYORLAR ?

Bütün bu gelişmeler ve işçiyi politikadan bütünüyle koparma girişimleri karşısında sosyal demokrat olarak adlandırılan sendikacılar da sızıt göstermelik sözlerle girişilen dansıklı demec furyasında politikalarını sürdürüyorlar. Gerçekleşmesinin olanaksız olduğunu kendilerinin de bildikleri bir çok konuda bol bol demec veriyorlar ortalığa. Örneğin o pek çok fırtına koparan "belirli bir siyasal partinin desteklenmesi" konusunda Türk-İş içinde sosyal demokrat sendikacılığın öncülüğünü yaptığı söylenen Yol İş Federasyonu Başkanı Halil Mısıroğlu şunları söylüyor: "Türk-İş'in bugünkü yönetim kadrosu parti destekleme kararı alamaz. Zaten işçiyi sınıfsal bilinç verilmeden hangi karar alınrsa alınsin anlam taşımaz. Türk-İş herhangi bir partiyi destekleme kararı almıcağının bu karara uyacağı;

ni sanmıyorum." (Milliyet, 21 Temmuz Çarşamba)

Mısıroğlu'nun sözlerinde büyük gerçek payı var. Ancak o zaman da şu soru akla gelmiyor mu? Peki bütün bu çirkinliğin nedeni? Cevap çok açık: Günübirtik politika.

Türk-İş'te Halil Tunç ve ekibi için söylenecek çok şey yok. İlginç olan, Türk-İş içinde 20 kadar sendikacının yönetimini ellerinde tutan ve dansıklı demeclerle Tunç ekibine karşı göstermelik çıkışlar yapan sosyal demokrat etiketli sendikacıların tavrı.

Bugün Türk-İş içinde yapılacak iş kuru demeclerle ilerlilik yapmak, bloflarla vakit geçirmek değil. Dürüst olanın yapacağı iş şudur: Tabanın eğitimine en kısa zamanda girişilmesi, gerektiğinde DISK'e bağlı sendikalarla ilişki kurarak ortak eğitim çalışmalarının yapılması ve girişimlerin bütün tabana yaygınlaştırılması.

"KOMÜNİSTLERLE SİLAHLI MÜCADELE ÖRGÜTÜ" NÜN BİR EYLEMİ

"Komünistlerle Silahlı Mücadele Örgütü" adlı kuruluşu hiç duydunuz mu? Sanırım, duymadınız. Ancak, böyle bir örgüt var. Elazığ'da faaliyet gösteriyor. Faaliyet alanı, bütün doğu illerini kapsıyor. Bu örgüt geçenlerde, Diyarbakır Belediye Başkanı Okay Kalfagil'e bir tehdit notu postaya verilen bir mektup. Mektup, şablonla yazılmış. Ancak, şablon cetsiz kullanıldığından harflerin hizaları pek düzgün değil. Elazığ'da Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi var. Demek bu akademi şablon kullanımında iyi eğitim veremiyor.

Bütün bunlara karşılık, mektubun içeriği ve kullanılan dil çok ilginç. Diyarbakır Belediye Başkanı'na gönderilen mektubu okularımıza sunuyoruz:

Sayın okay pici sen ve senin gibi 5 Avukat müsvesesi 5 Doktor ibnesi 2 disk köpeği ve 2 esek milletvekilini kullanarak orayı karıştırmayın gelirsek kapınızın önünde lesiniz serer karılarızıda suna ballıya teslim ederiz. orada bir ülkücünün burnu kanarsa Elazığ'daki picelerizin barsaklarını dökeriz yakında görüşmek üzere 24-6-76

KOMÜNİSTLERLE SİLAHLI MÜCADELE ÖRGÜTÜ

DIŞARDAN SOLCULUK

METİN ÇULHAĞLU

Son zamanlarda, ilericilerle sosyalistler arasında tartışmalar oluyor. Dikkatli çeken okuyucu, ilericilerin dışında, ilericilerin kendi aralarında bir tartışmanın olmaması. Tartışma, yalnızca ilericilerle sosyalistler arasında. Ya da sosyalistlerin kendi aralarında.

Tartışmalar, belirli dönemlerde yoğunlaşıyor. Son tartışmalar, CHP'nin soldaki yerinin söz konusu edildiği ve sosyalist örgütün örgütlenme çalışmalarını hızlandırdığı döneme rastladı. Daha doğrusu, tartışmaların kaynağını bu iki önemli olgu teşkil ediyor. Sosyalistlerle ilericiler arasındaki tartışmaların odak noktası da bu. Bu noktanın üzerinde önemle durmak gerekiyor.

Önce, bazı noktaları açığa çıkarması zorunlu. Bu noktaların hepsi birbirine bağlı. Ancak, birlikte ele alındıklarında belirli bir anlam taşıyorlar. Birinci nokta şu: Sosyalistlerle ilericiler demokratlar, ya da burjuva demokratları arasında önemli farklılıklar var. Demokratlarla sosyalistlerin ortak kavgayı vermeleri mümkün ve zorunlu. Ancak, dünya görüşlerinin özünde önemli farklılıklar var. Birinci nokta bu. Buna bağlı ve Türkiye koşullarının ürünü olan ikinci bir nokta daha var: Türkiye'nin ilericiler demokratları, sosyalizme çok yakın. Türkiye'nin günümüzdeki koşulları ve sözü çok edilen "kilitlenme", ilericiler demokratları sosyalizme yaklaşıyor. Ancak, ilericiler demokratların sosyalizme yakınlığı, sosyalist olmaları anlamına gelmiyor.

Karşıya da burada patlak veriyor. Sosyalizme yakınlık sonucu, ilericiler demokratlar, demokrasi bir yana, sosyalizme adına konuşma hakkını da kendilerinde buluyorlar. Bu, bir kinama değil. Sosyalizme yakın demokrat unsurların sosyalizme adına konuşmaları çok doğal. Çoğu zaman yararlı da. Ancak, sosyalizm adına konuşanların değerlendirmelerini enine boyuna eleştirme yolu ile, Yapılması gereken, demokrat unsurları susturmak, onlara konuşma hakkını tanımamak değil. Tersine, söylenenleri eleştirerek verimli bir tartışmaya girmek gerekiyor.

Eleştiri zorunluluğu, ilericiler demokratların konularından ileri geliyor. Bunların konuları, örgütlü mücadele süreci olarak sosyalist hareketin dışına. Kişileri, örgütlü hareketin dışında bir yere koymanın da kinama ile ilgili yok. Çünkü her ilericinin örgütlü mücadele içerisinde yer alması mümkün değil. Üstelik, kimi durumlarda zorunlu da değil. Ancak, bu dıştaki konunun önemli sonuçlara yol açtığı özellikle vurgulamak gerekiyor.

Diğtiki konunun önemli sonuçlarından biri, şu: Sosyalist hareketin en can alıcı noktası, bugünkü durumu ve geleceğe yönelik perspektifi başarıyla saptayabilme yeteneğine sahip olmak. Başka deyişle, bugün ne olduğunu ve yarın nereye varılabileceğini iyi bilmek gerekiyor. Bu bilgi, ancak ve ancak hareketin içinde edinilebilir. Harekete ilişkin olarak, hareketin dışından kazanılan bilgiler, ister istemez gerçeklerden uzaklaşır. Gerçekler, ya küçümseme ile ya da abartma ile algılanır. Her ikisi de zaman farkı ile aynı sonuçları verir. Hareketin boyutlarını küçümseyenler, baştan dışarıda kalırlar. Umutsuzluk, hareketin boyutlarını küçümseyenleri, boş bir nihilizme ya da başka kesirlemele sürükler. Hareketin boyutlarını baştan abartıp, sonra gerçekleri

gösteren birinci gruptakilerin yerine biraz rütarla ulaşırlar. Sonunda her iki gruptakiler de aynı yerde buluşurlar.

Bu, Türkiye sosyalist hareketinin geçmişinde ortaya çıkan bir gelişme. Türkiye sosyalist hareketinin yarındahallerde, içinde yer alan yeterince bilinçlenememiş unsurlar, bu savrulmaları yaşadılar. Ancak, gerçekleşen ve yaşanan her olay, gelecek birer yazgı değil. Yazgı değil, çünkü, bu tür savrulmaları hiç olmazsa aşgariye indirmenin yolları var. Bu yollar, sürekliliği eleştiri ve tartışmadan geçiyor. Sosyalistler ve ilericiler arasındaki tartışmalar, bunun için gerekli. Bunun için zorunlu.

Buraya kadar söylenenleri, Türkiye'deki ilericiler demokratların hergün yazıp söyledikleriyle somutlamak mümkün. İlerici demokratlar, Türkiye sosyalizminin bugünü ve yarınını değerlendiriyorlar. Örgütlü sosyalist mücadele sürecinin içinde olmaktan kaynaklanan yanlışlar, bu değerlendirmelerde hemen ortaya çıkıyor. Hem de oldukça çetresiz bir biçimde. Çetresiz, hareketin bugünü küçümserken, geleceğinin abartılmasında. Bugünün küçümsemesi, ifadesini "solun bölünmüşlüğü" değerlendirmesinde buluyor. Ama böylesine küçümseme sosyalizm, aynı zamanda, güçlendiğinde "CHP'nin iç bütünlüğünü sarsarak, son tahliye demokrasi mücadelesine zarar verecek" bir unsur olarak da görülüyor. Abartma da burada. Sosyalist hareketin güçlenmesinin son tahliye CHP'nin iç bütünlüğüne dolaylı bir katkıda bulunacağı unutuluyor. Unutulan nokta şurada: CHP'nin iç bütünlüğü ancak, CHP'nin solunun boş gösterilmesiyle sarsılır. CHP dışında gelişen, hareketi ciddiye almayanlar, burada "boşluk" olduğunu sanırlar. Kimileri CHP içinde "bu boşluğu doldurmak üzere" yarışıyor. CHP dışında olup da CHP dışındaki solu ciddiye almayanlar da bilerek ya da bilmeyerek CHP'nin iç bütünlüğünü sarsan bu yarışta katkıda bulunurlar. CHP'nin dışında, sosyalist bir örgütün güçlenmesinin, bir yanı sıra da CHP içindeki solculuk yarışına son verip bu partinin bütünlüğüne katkıda bulunacağını unutulur. CHP ve dışındaki sol arasındaki ilişkilere yönelik ilk yaklaşımlardan biri, bu.

Bunları görmek gerekiyor. Bunları görmek için de hareketin içinde bulunmak, ya da hareketin içindekilerin söylediklerine kulak vermek gerekiyor. Sosyalist hareketin içindekilerle kulak vermek bir çok bakımdan zorunlu. Burjuvazi ile proletarya arasındaki sınıf mücadelesi, bir bakıma, orta sınıfları kazanmak için verilen bir mücadeledir. Orta sınıfları kazanıp yanına alan, kazanıyor. Bu açıdan sınıf savaşının en dışı mücadelelerinden biri bu alanda veriliyor. Türkiye'nin koşulları, orta sınıfları sosyalizme yaklaşıtıracak, proletarya ya büyük bir avantaj sağlıyor. Ancak, bu avantajın kullanılması, orta sınıfların zaafırları çok iyi bilen, bu zaafırları çok görünümü "ideolojilerle" kaynaştırıp, içi sınıfı sosyalizmine karşı kullanmak isteyen burjuvaziye karşı amansız bir mücadelenin verilmesini zorunlu kılıyor.

Öyle bir zorunluluk ki, bunda eleştiri yaşayın, çıktırıldığın hiç yeri yok.

TAŞIT SORUNU

PLAKA TAHDİDİNDE AP İLE CHP
AYNI KOLTUĞA OTURDU

Geçen Perşembe günü dolmuş ve minibüs şoförleri Ankara'da direnişe geçtiler. Plaka sınırlamasının tamamen kaldırılmak istemesini protesto ettiler. İçişleri Bakanının kinadılar. İçişleri Bakanının plaka sınırlamasını tümüyle kaldırmak istemesine, karşı çıktılar. Konuştu, Millî Selamet'in bir felaketi olarak "değerlendirdiler". Protestoların "Enleme" çalışmalarını sırasında, polis, daha çok "oradan geçen" öğrencileri topladı. Şoförler Cemiyeti'nin AP'li genel başkanı ve CHP'ye yeni transfer başkan vekili, direnişten dolayı, "Ankara halından" özür dilediler. Televizyon bu özür dileme konuşmasını CHP'li başkan vekilinin ağzından verdi.

Cemiyet yetkilileri, direnişlerinin "sorunlu" diye nitelendikleri İçişleri Bakanının hedef aldığı belirtti. Bakanın, plaka tahdidini tamamen kaldırarak, tahdit sırasında plaka almış şoförlerin yatırımları iflasa sokacağını söyledi.

Plaka sınırlamasının aynen kalmasını istedikleri. Plaka tahdidini kalktıran trafik sıkışıklığının, artacağını ileri sürdüler.

Konu, bundan çok önce inceltilmişti. Bilimsel araştırmalar, plaka tahdidinin sonucunda, bir dolmuş için 750 bin liraya kadar "rant" doğduğunu gösterdi. Yani, plaka tahdidini, ekinde arabaların lundüranlara, arabaların piyasa fiyatının üzerinde 750 bin liralık "fazlalık" olacağını veriyor. Ankara Belediye başkan Dalokay, perşembe gecesi bu incelemeleri açıkladı. Bugünkü araç sayısının, 1963'teki sınırlama ile belirlendiğini açıkladı. Yapılan incelemeler, ayrıca kış aylarında, işine gitmek için her Ankara'nın duraklarında ortalama 45 dakika beklediğini ortaya koyuyor.

Bu durumun çözümü, plaka tahdidinin sınırlarının, söz konusu rantı ortadan kaldırarak kadar genişletilmesinde bulundu. Bu nedenle bir yıl için gerekli plaka sayısı, Dalokay tarafından açıklan-

dı. Bu sayı, Ankara'da, gün başına alınan özel araba plakasının sadece bir kaç katı. Trafik sıkışıklığı yaratması mümkün değil.

Oysa, İçişleri Bakanlığı, Ankara Belediyesi'ne ait olan bu konudaki yetkiyi üzerine aldı. Sınırlamayı beliraz ölçülerde kaldıracağı belli oldu. Amacını, yeni plakaların, "sakalli" şoförleri tahsis oludğu, şoförler arasında kesinlik kazan-

Karşı tarafta ise, Şoförler Cemiyeti'nin AP'li başkanının yanında, CHP'ye taze transfer başkan vekili yer aldı. Bunlar, tahdidin aynı kalmasını savundular. AP ile CHP, aynı noktalardan kalkarak, aynı koltuğa buluştular. Ankara'da şoförler, belli hedeflere karşı yöneltilen. Perşembe günü Ankara'da çok yaralanan oldu. Plaka tahdidinin aynen kalması, daha çok milyonları vurulması ve paylaşılmaması sağlayacak.

TÜKETİM TOPLUMUNDA KARIN EN YÜKSEK DÜZEYE ÇIKARILMASI İÇİN MEVCUT SİSTEMDEN YARARLANARAK HER FIRSATI DEĞERLENDİRMEK KAPİTALİZMİN MANTIGİNİN GEREĞİDİR. NASIL AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ SATIŞLARI HIZLANDIRMAK İÇİN RÜŞVETİ MEŞRU HALE GETİRMIŞSE, ÜLKEMİZDE DE ULUFÉ DAGITIMI VE USULSÜZLÜKLER, SİSTEMİN AYRILMAZ BİRER PARÇASI HALİNDEDİR.

1971 öncesinde dönemine uygun yolsuzluklarla, kişisel kalkınması, ekonomik sistemin kokuşmuşluğundan yararlanarak sağlayan Demirel ailesinin en küçüğü, iş hayatına atıldığı zaman yeni teknikler aramaya koyuldu. Kapitalist bir ekonominin ürünlerinden yararlanma araştırmasında bulundu. Yeğen Demirel'in ve yol göstericilerinin ilk aklına gelen yöntem, ihracatta vergi iadesi oldu. Yapılan ihracatın belli bir oranında Merkez Bankası veznelerinden para alma şeklinde özetlenebilecek vergi iadesi ülkemizde yıllardır uygulanıyordu ve bu yöntemle yapılmayan ihracat için dahi vergi iadesi almak mümkündür. Nitekim, yeğen Demirel'in, yola çıkmasından önce, birçok "sanayici" bu yöntemle milyonlarca lirayı kâr hanelerine yazmışlardı. Maliye Bakanlığı'nın arşivleri, ihracatta vergi iadesi yolsuzlukları ile doluydu. Birçok kuruluş, İstanbul'da yüklediği malını İzmir Limanına çıkarıyor, bu arada da ihracatı yaptığına dair bir belge uydurup Merkez Bankası veznesinden siyahı renkli bond çantalarını dolduruyorlardı. Küçük Demirel de bu yöntemi uygulamakta geçicmedi.

İlk girişim 1974 yılı başında yapıldı. 4 Şubat 1974 tarihine kadar belgeler tamamlanıp yaklaşık 2 milyon liralık 185 takım çeviz yatak odasının Karadeniz Ereğlisi ile Antalya limanlarından çıkışı yapıldı. Artık Yahya Kemal'e karada da, denizde de ölüm yoktu. İhraç izinleri, ihracat ekspertiz raporları birbirini izledi. Yahya Demirel, beş ayrı grupta 27 milyon lirayı aşkın tutarlı mobilyayı ihraç ettirince belgeledi. Bunun karşılığı 20 milyon 530 bin lira vergi iadesini de almaya hak kazandı. Yasalar, yönetmelikler böyle diyorodu. İhracatın yüzde 75'i oranında Hazine'den ihracatçıya para ödenecekti.

"BASİRETİ İŞ ADAMI"

Vergi iadesine hak kazanılan miktarda yükseklığı Ticaret Bakanlığı'nın dikkatini çekti ve ilk yazışma 25 Kasım 1974 tarihinde başladı. Ticaret Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü, Gümrük ve Tekel Bakanlığı'na uyardı. Gümrük ve Tekel Bakanlığı da, gemilere yüklenen malların titizlikle incelendiğini Ticaret Bakanlığı'na bildirdi. Ancak Ticaret Kanunundaki hükümlere harfiyen uyan Yahya Demirel, "Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi lazımdır" (Türk Ticaret Kanunu Madde 20) hükmü uyarınca ihracatını durdurdu.

Basiretli iş adamı Yahya Kemal Demirel, ihracatı durdurduktan sonra yazışmalar başladı. 10 Mart 1975 günü Bern Ticaret Müşavirliğine ihracat belgelerinde sözü edilen firmaların varlığı konusu soruldu. İki gün sonra alınan cevaba belirtilen adres'te adı geçen firmaların olmadığı bildiriliyordu. Belgeler birbirini kovaladı. İhraç mallarını aldığı belirtilen firmalar bulunamıyordu. Mobilyaların bir grubunun ihraç edildiği bildirilen İtalya'dan alınan cevap ilginçti: "Malumları olduğu üzere, İtalya'da mobilya sanayii gelişmiş durum göstermekte ve özellikle Ortak Pazar ülkelerine yönelik önemli ihracatta bulunmaktadır." Ancak, yapılan işlemler Ticaret Bakanlığı'nın hiç de "malumları" olmadığı izlenimini veriyordu.

1975 yılı Mayıs ayında Ticaret Bakanlığı bir ihraç talebini red etti. Yahya Kemal'den bu reddi hiçbir tepki gelmedi. Oysa Amcası iktidarda, Ticaret Bakanı da APT'li idi. Red kararının ardından tek olay zamanın Ticaret Bakanlığı müsteşarının görevinden alınması oldu. Haziran ayında genç Demirel yeni bir yıl buldu, işini sürdürmeye devam etti. Bu kez mobilya değil, mobilyaların gireceği binaların yapımı için çimento ihrazına girişiyordu.

GÖZLER MOBİLYADA ÇİMENTOLAR LIMANDA

Yahya Kemal Demirel'in mobilya ihracatının yazışmaya dökülmesinin ardından, Demirel ailesi GOLTAŞ, Göller Bölgesi Çimento Sanayii A.Ş. ünlülerinin Libya'daki Mohamad Ali Ayup firmasına ihraç için gerekli tescil belgesini 12 Haziran 1975 tarihinde doldurdu. Bu girişimden tam bir ay sonra mobilya yolsuzluğuna ilişkin belgeler başında yayınlanmaya başladı. Artık Türkiye'de TRT dışında Demirel'in mobilya yolsuzluğunu hüymeyen kalmaması. Bir çok ihracatçı firmaların küçük birimler halinde aldıkları usulsüz vergi iadelerinden en büyüklerinden biri oluşu ve ihracatçı tacirin amcasının iktidarda bulunması olayı güncelleştirildi. Usulsüzlükler zincirinin bir halkası üzerine dikkatler çekildi. Başında çıkan ilk haberin ardından mobilya konusu hızla gelişti.

15 Temmuz tarihinde konu ilk kez yasama organına getirildi. Olay, Demirel'in yolsuzluğunu ortaya atılınca Ticaret Bakanı Halil Başol, yolsuzluğun kaynağı olan ihracatta vergi iadesi sisteminin kuruma perçini üydü. Önemli olan Yahya Demirel'den öte, yolsuzlukların sürmüyüdü. Bu nedenle de Başol, sistemin önüne gelebilecek eleştirileri göğüslemeyi yeğ tuttu. Ticaret Bakanı 17 Temmuz 1975 ta-

TÜRKİYE KAL YAHYA OLAY

USULSÜZ OYAK'IN DA

Yahya Demirel'e Garanti Bankası Ankara Merkez Şubesi tarafından açılan usulsüz kredi, Türkiye'deki finansman kuruluşlarında raslanılan ilk örnek değildi. Daha önceleri de çeşitli bankaların şubelerinde ve genel müdürlüklerinde yasalara aykırı işlemler yapıldığı Maliye Bakanlığı'na rapor edilmişti.

Usulsüzlük dosyaları ile dolu olan Maliye Bakanlığı arşivlerinde yer alan bir yolsuzluk da Ordu Yardımlaşma Kurumu'na aittir.

Kısa adı OYAK olan bu kuruluşun iştiraklerinden Türk Otomotiv Endüstrisi'nin sermayesi arttırılarak bir kamu bankası olan Emlak Kredi Bankası'nın Kızılay Şubesi'ne 14 milyon 134 bin 500 lira yatırılmıştır. İncelemeyi yapan Bankalar Yeminli Murakibi'nin raporunda belirtildiğine göre, sermaye arttırımının tamamlanmasına kadar Türk Ticaret Yasası'nın 288. maddesine göre bu hesaptan para kullanmak mümkün değildir. Teknik deyimlerle bu hesap "bloke"dir. Ancak, adı geçen şirkete aynı miktarda kredi mevcut bloke hesap karşılık gösterilerek alınmıştır. Bankalar yeminli murakibi, raporunda bu durumun Bankalar Yasası'nın 45. maddesine aykırı olduğunu belirtmektedir. Rapora göre usulsüzlük, kredinin teminatız olarak ve banka idare meclisi izni olmadan açılmasından doğmaktadır.

Yeminli murakibi, raporunda, banka işgillerinin OYAK tarafından yatırımlı bir parayı da Ticaret Bakanlığı'na yatırıldı diye bildirerek bir başka usulsüzlük yaptıklarını da tesbit etmiştir. OYAK iştirakçilerinden Jurguthu Konserveliklik A.Ş. (Tukaş)'in sermaye arttırımı dolayısıyla OYAK tarafından taahhüt edilen 4 milyon 875 bin liranın dörtte birini oluşturan 1 milyon 218 bin 750 lira şubeye yatırılmadığı halde şube tarafından 5.4.1974

MUMLAR SÖNMEK ÜZERE

TÜRK-İŞ ÇATISI ALTINDA "SOSYAL DEMOKRAT" OLDUKLARINI İDDİA EDEN SENDİKALARIN GERÇEK NİTELİKLERİNİ BÜTÜN AÇIKLIĞI İLE GÖRMEK VE GÖSTERMEK GEREKİYOR. BUNLARIN BİR BÖLÜMÜ İLERİCİ SENDİKALARI DURDURMAK İÇİN "GEREKTEĞİNDE KOMANDOLARLA BİLE İŞBİRLİĞİ YAPABİLECEKLERİNİ" AÇIKÇA SÖYLEMEKTEDİRLER. KENDİ SINIFLARINI İNKAR EDEN HAINLERE, EN SON YUMRUGU, İHANET ETTİKLERİ SINIFLARI VURACAKTIR.

● Paşabağçe cam fabrikasının 1965 senesinde kurulan Kristal-İş sendikası karşı bir devrimci sendikanın içinde örgütlenme ihtiyacı duyduz. Bu gelişimi özetlermisiniz?

Kristal-İş'in sınıfsal sendikacılık görevini yerine getirememesi, ekonomik mücadelede işçilere karşı bütünüyle uzlaşmacı san sendikacılık tavrı olması sonucu, işçiler gerçek sendikalarının 1968 senesinde kurulan DISK'e bağlı HURCAM-IŞ sendikası olduğunun bilincine vardılar. Daha sonra 1974 senesinde, HURCAM-IŞ sendikasının Paşabağçe şubesi kuruldu.

● Paşabağçe şubesini açtığınızda, cam iş koluna giren diğer fabrikalarda yetki hangi sendikadaydı?

Paşabağçe şubemizin açılışında, iş kolundaki fabrikaların çoğunluğunu bünyesinde barındıran Kristal-İş sendikası giderek bir çöküntüye uğradı. Örneğin bugün Mersin'de halen yetkili durumda, ancak üyesi yok sayılacak türdeydi. Çayırözü cam sanayinde yarı yarıya olan üye sayısı, Hürcam-İş lehine büyük aşamalar kaydetmiş ve son grev sırasında Kristal-İş'in 250 ye yakın üyesinden ancak 50 kadar sendikada kalabilmiştir. Ve nihayet, bir çok fabrikanın Hürcam'a iltihakı ile, daha evvelden yetkili bulunduğu Topkapı Şişe Cam fabrikası ile birlikte cam işkolunda Kristal-İş sendikası fiilen çökmüştür.

● Kristal-İş'in yaptığı toplu sözleşmeyi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Cam işkolunda üye sayısının çoğunluğu HURCAM-İŞ sendikasında olması rağmen birtakım politik nedenlerle MC iktidarının çalışma bakımı "Biz işverenler artık bir aile anlayışı içerisinde hareket ediyoruz" diyen San Kristal sendikasına yetkiyi vermiştir. Doğrusu başka türülüsünü de bekleyemeyiz.

Kristal-İş'in işverenlerden talep ettiği 450-450 kg/luk ücret zammına karşılık, HURCAM-İŞ sendikasının tabanın istekleri doğrultusunda zam talep etmesi, Kristal-İş'in yöneticilerini telaşa düşürmüştür. Bilyonlardi ki, sunmuş oldukları taslak üzerindeki sözleşme imzalandıkları an Türkiye sendikacılık tarihindeki silineceklerdi. Onun için birtakım bahanelerle taslağı işverenlerden geri aldılar. Ve Hürcam-İş sendikasının davranışını bekleme sürecine girdiler. Bu arada Hürcam-İş sendikasının işverenler karşısında tutarlı bir şekilde mücadele etmesi ve gerek olmasının güçlenmesi durumu ne kestirmiş bulunan işverenler, greve çıkılmaya için 5.00-5.50 TL ücret vermişlerdir. Hürcam-İş sendikasının be-

ğenmediği bu rakamları Kristal-İş sendikası ganimet bilip imzalamıştır.

● Kristal-İş sendikasının imzaladığı toplu sözleşme ile ne gibi sosyal haklar sağlanıyor?

Kristal-İş sendikasının öğrenci kaynağı yapmış olduğu sözleşme, aslında günümüzün hayat pahalılığı karşısında çoktan sırım tüketmiştir. Çünkü 1.1.1976 tarihinden itibaren geçerli olan sözleşme, 6. ayın sonunda bitirilebilmiştir. Siz de takdir edersiniz ki o günden bu yana hayat pahalılığı yüzde yüz nisbetinde artmıştır. İşçinin eline geçecek parayı, sosyal sık düşünü. Bu yetmiyormuş gibi, artık yaşlara eklenen cizmi miktardaki farklar da imza tarihinden itibaren geçerlilik kazanıyor. Bu karar, işçinin ekonomik örgütü olan sendikadan gerektiği patronların menfaatini gözetdiğini kanıtlar. Kristal-İş sendikasının Genel Başkanı Şişmanoğlu patronlarla pazarlık sırasında senelerden beri diline dolamış olduğu, cam işçisinin en tabii ihtiyacı olan yoğurt konusunda göstermelik çıkışlar yapıyor: "Cam işçilerinin ateş karşısında eriyerek yaratıkları değerler midelerini en seçkin yiyeceklerle işçilerle, sırtından milyarlar sağladıkları işçiler için 100 gramlık yoğurtlu lüks göremek emek sömürücülüğünün en belirgin örneklerini ortaya koymaktan çekinmemişlerdir". İşverenler karşısında böylesine göstermelik efelik yapan ve ben bir yoğurt için işçimi greve çıkarırım diyen Şişmanoğlu toplu sözleşme açıklamasını yaparken nihayet yoğurtlu işverenleri kopardığını söyledi. Açıklamanın yapılmasından bu yana geçen bir ay zarfında yoğurtu görmedik. Toplan mı yoksa ayrılan yapıp mı verecekler, işçiler bunu çok merak ediyorlar.

● Kristal-İş yapmış olduğu daha önceki sözleşmelerde getirdiği maddelere ne derece uygulamıştır?

Her fırsatta yapmış olduğu sözleşmelerle işçiyi hizmet götürdüklerini söyleyen Kristal yöneticileri, işçinin karşısında aklam keserler. Ancak işçinin hakkını savunmaya gelince sendikacılığı eklemek üzere görüldüklerinden toplu sözleşmeye kendilerinin koyduğu maddeleri kendileri uygulamamaktadırlar. Örnek vermek gerekirse saymakla bitiremeyiz. Fakat bir tanesi var ki ona değinmeden geçemeyeceğiz: O da şöyle; 1973-1976 dönemi toplu iş sözleşmesinin 15. maddesi "Askerlik ayrılmaya için çıkış işlemi, işçinin talebi halinde ve sübünce sevki tarihini bildiren işverene göstermesi kaydı ile sevki tarihinden en geç 1 ay önce yapılacak ve bütün alacakları azami üç gün içinde ödenmiş olacaktır.

Bu işçiler askerlik ödevinin sona ermesinden başlayarak 3 ay içinde tek-

rar işe girmek için müracaat ettikleri takdirde işveren bunları, boş yer varsa derhal, yoksa yer boşaldığında eski işlerine uygun diğer bir iş, sair isteklere terahin almak zorundadır.

Tekrar işe alınanlara işyerinin yeni ve son şartları uygulanacak ücretleri, işten ayrıldıkları tarihteki ücretlerine, işyerinden ayrı kaldıkları süre içinde sözleşmelerle yapılan zamlar eklenerek tayin edilecektir" der. Ancak bay Şişmanoğlu bu maddeyi şimdiye kadar uygulamamıştır. Bazı arkadaşların sendikaya müracaat etmesi halinde "Biz bu maddeyi işverene uygulataz fakat işveren sizi işten atar" diyerek işçilerin üzerinde ekonomik ve psikolojik baskılar yaratmaktadır. Bunun nedenini, bay Şişmanoğluna soruyoruz.

● Kristal-İş toplu sözleşme görüşmelerini yürütürken ve imzalandıktan sonra birçok işçiyi sendikadan ihraç etmiş bunun sebebi sizce nedir?

Konuşmanın başında da söylediğim gibi Paşabağçe Şubemizi açtıktan sonra bu yana Kristal-İş sendikası giderek Paşabağçede olduğu gibi diğer işyerlerinde de çökmeye başlamıştır. Yine yukarıda belirttiğimiz gibi, sendikacılığı eklemek teknesi olarak gören Kristal-İş yöneticileri bir telaşın içine düşmüşlerdir.

DÜZCE'DE PATRONLAR DİZE GELDİ

Turna Ağaç Sanayii A.Ş.'ye ait bir işyeri var Düzce'de. İşyerinde 70 işçi çalışıyor. İşverenler arasında Cephe hükümetinin sağlık bakanı Bolu milletvekili Kemal Demir de var.

Ağaç işçilerinin derleri çok büyük. En başta, aşari ücretin altında bir miktarda çalışıyorlar. Üstelik bu ücret de çoğu kez kendilerine zamanında ödenmiyor. İşgünü ise 9 saat. İşverenler, buna karşılık, "camı işleyen çalışır" diyor.

Ancak 1976'ların Türkiye'sinde kazın ayağı çok değişik. Artık işçileri yasa dışı koşullarla boğaz tokluğuna çalıştırmamın olanağı yok. Büyük merkezlerin dışında, Anadolu'nun çeşitli yörelerinde de işçi sınıfının bilinç ve kararlılığı yükseliyor. İşveren de durumun farkında. İşçileri cenderede tutmak için, MSK'ı yardıma çağırıyor. MSK'e bağlı Türk Ağaç İş sendikası, işçinin haberi bile olmadan patronlarla anlaşarak yetki alıyor. Bir oldu bitti düzenlemek istenmektedir.

Ancak işçiler, oldu bittilere direnerek bir kararlılık içindedirler. Yasal haklarını elde etmek üzere Turna Ağaç Sanayii'nin 70 işçisi 8 Temmuz günü direnişe başlıyor. Önce, işçiler indirilmek

Endişeleri işçi için değildir. Ekmek teknelerini Kaybedeceklerindedir. Bu çöküntüyü durdurabilmek amacı ile işverenden de yardımı ile birçok arkadaş sözleşmeden önce ve sözleşmenin akabinde ihraç etmiştir. Bu sayede bir müddet daha barmacaklarını sanmaktadırlar. Üç kişinin tekelinde ve işverenin koltuğunun altında olan sarı Kristal-İş bu ihraçları yaparken onur kurulu başkanının dahi kişisini almaya gerek duymamıştır. İhraçları sonradan öğrenen onur kurulu başkanı " İhraçlardan hiç bir malumatım yoktur, benim onayımdan geçmemiştir" dedi.

Hürcam-İş sendikasının tabelasından korkan bu kişilerin telaş ve korkuların o kadar belirgindir ki bugün sosyal demokrat geçinen bazı yöneticiler "biz gerekirse komandolarla işbirliği yaparız" demekle de kalmayıp, MHP'ye katılıp kişileri sendika yönetimine getirmişlerdir. İşte size TÜRK-İŞ içinde kendine Sosyal Demokrat diyen bir sendikanın iyüdü. Bu anılatıklarımız size gerçekleri göstermiyor mu? İhraçlarla, çeşitli baskılarla işçiyi kendi sendikasını seçmesine mani olacağını zanneden bu kişilere sunu hatırlatın: Hiç bir baskı, terör ve zulüm kendi sınıfı bilincine ermiş işçi arkadaşları mücadelesinden kopamaz. Ve şunu da bilinsin ki, kendi sınıfını inkar eden hainlere en son yumruğu kendi sınıfı vuracaktır.

istendi. Polisler ve jandarmalar fabrikaya yığıldı. Ama işçiler bir adım bile geri çekilmedi. Direnişi sürdürdüler. Kadın ve erkek işçiler, omuz omuza tam bir sınıf dayanışması içinde mücadele verdiler. Düzce halkı da devicileri yalnız bırakmadı. Düzceliler maddi manevi hiç bir yardımı esirgemediler gevri işçilerden. Patronlar işçileri dayanışması halinde bulunan Düzcelileri işyerine sokmamaya çalıştılar. Ama sökmeye. İşten atma tehditleri ve başka baskılar, ne direniş alevini köretti, ne de işçileri kendilerini destekleyen Düzce halkından koparabildi.

Sonunda direniş başarıya ulaştı. Hiç bir şeyin para etmediğini gören patronlar, bir haftayı aşkın bir süre direnirilmeye aylıkları ödemeyi kabul etti. Bunun yanı sıra diğer sosyal hakları da tanımak zorunda kaldı. Turna Sanayii işçileri, isteklerinin kabulünden sonra, direnişi bir gün daha sürdürerek ertesi gün işbaşı yaptılar.

Düzce Ağaç işçilerinin mücadelesi ve bu mücadele sonucunda elde ettikleri kazanımları, Türkiye işçi sınıfının gelişip güçlenen mücadelesinin bir parçası. Düzce'de diğer işçi ve emekçiler için de canlı bir örnek olarak kalacak.

TURİZM - İŞ GÜÇLENİYOR

Ankara'nın önemli turistik otellerinden biri de Roma Oteli. 1973'de açılmış. 80 milyon lira değerinde aylık ortalama bir milyon arasında değişiyor. İlginç özelliklere sahip iki patron işletiyor. Roma otelini. Bunlardan Kemal Karasakal 2 Milyon 250 bin lira ile ortak olmuş. Kâr hissesinden %40 pay alıyor. Karasakal bununla da kalmıyor; aynı zamanda Diyarbakır'da genelevi işletiyor. Çeşitli kumarhanelerden haraç alıyor. Kiralık katiller besliyor. Yürüyüş okuyucular derginin 15 Haziran tarihli sayısında bu katillerin işçileri hedef alan girişimlerini hatırlıyor. Diğer patron İhami Alptekin'in nitelikleri başka. Bütün çabası Kemal Karasakal'dan daha iyi kirli işler çevirmek. Aralarındaki çelişkiyi, yolsuzlukları, işçilerin ücretleri üzerinde oynayarak gidermeye çalışıyorlar. İşçilerin yanında birbirlerine göstermelik küfürler savuruyorlar. İşçilerin maaşını vermemek, geciktirmek için hergün resepsiyondan para alıyorlar, gece kulüplerinde kumar oynayarak harcıyorlar bu paraları. 94 işçinin çalıştığı Roma otelinin açılışı ile beraber çifte patronlar yapıldıkları ilk iş sendikalaşmayı önlemek, beğenmedikleri işçilere bir mektup göndererek işten atmak oluyor. Ama başarılı olamıyorlar. İşçiler DISK'e bağlı Turizm-İş sendikasına üye oluyorlar. Bunun üzerine Turizm-İş işverene toplu sözleşme çağrısında bulunuyor. Çifte patronlar toplu sözleşmeye ya-

naşmıyorlar. 4 Mayıs 1976'da grev kararı alıyor. Grev kararı ile birlikte Karasakal'ın Diyarbakır'dan getirdiği kiralık katiller görevlerine başlıyorlar. Bektaş Kızılocaq adlı işçiyi geceyarısı bıçakla ağır şekilde yaralıyorlar. Bundan sonra işçiler işi yavaşlatarak bugüne kadar geldiler. Turizm-İş sendikası 17.7.1976 günü yeniden grev kararı aldı.

ASLAN GREVI ANLATIYOR

Grev çağrısında Turizm-İş sendikası İç Anadolu Bölge temsilcisi İsmail Aslan'la görüştü. Bize sunları söyledi: "Grevimiz 17.7.1976 sabahı saat 4.30 da başladı. Otelde çalışan işçilerin tümü greve katılıyor. İşyeri tamamen faaliyeti durdurmuş durumda. Grevimizin nedeni şu: İşyeri 1973'de açıldı. Açıldığı yıl işçiler sendikaya üye olmuşlardı. İşçilerin ve işyerinin yeni olması nedeniyle zaman mücadelede başarı sağlanmadı. 1976 Mart ayında işçiler sendikamıza üye oldular. İşverene toplu sözleşme çağrısında bulduk, fakat katılmadılar. Yasal prosedürü tamamlayıp grev kararı aldık. Karar alınca ya da üyelerimize çeşitli baskılar yapıldı. Tehdit, tabanca çekme, yaralama, dövme... İşveren toplu sözleşme yapmak niyetinde olmasın diye işçilere yaptıkları baskıdan bir sonuç alamayınca toplu

sözleşmeye razı olur gibi göründü ve toplu sözleşmeye oturdular. Görüşmelere başladık, ücretlerde anlaşmazlık doğdu. Birinci yıl 1000 TL istedik, 900 TL verdiğini söyledi. İkinci yıl 650 TL istedik, kabul etti. Diğer bütün maddeleri de kabul etti. Ancak sonra işler değişti. İşvereni defalarca aramızda rağmen bulamadık. Toplu sözleşme yapmak niyetinde değil. Uzun süredir bekleme durumunda olan işçi arkadaşlarımızla birlikte, grev şartlarının araştırılmasında sonra grev uygulamasına giriştik. Şu anda grev disiplinli bir şekilde devam ediyor. Tek şikayetimiz grevin günlük işi işyerine gelen polislerin işveren lehine hareket etmeleri. Davul zurna çaldırılmadı. Grevin çağrısını kaldırmak istedi. Polis bu hareketiyle grevi sabotaj etmek niyetinde olduğunu açıkça kanıtladı. Bunlara dikkat edip provokasyona gel-

meyerek grevi zaferle bitirmek amacındayız. Bunu başaracağımıza inanıyoruz. İşçi sınıfının tarihi zaferlerle doludur. Grevimiz bu zaferlere kendi çapında eklenmiş yeni bir halka olacaktır". Daha sonra inaçlı ve kararlı grevlerini sürdüren işçilerden birine yaklaşıp görüşlerini sorduk: Turizm-İş'e üye olduktan sonra işveren üzerimize yoğun bir baskı ve terör uygulamaya başladı. Fedailerini üzerimize saldırdı. Dört arkadaşımızı dövdüler, birini ağır yaraladılar. Fedailerin dışında gelen polisler çadırımızı sökmek istediler. Halbuki çadırın yeni belediyeğe ait. İşveren toplu sözleşmeyi uzatarak işçiler sendikadan istifaya zorlamak istiyor. İşverenin bu baskılarına karşı yılmayan devrimci Roma Oteli işçileri olarak kararı ve azimimizi biçimde mücadelemizi sürdüreceğiz"

SERMAYE BURSA'DA YENİDEN KAN İSTİYOR

Muammer Çetinbaş'ın öldürülmesinden sonra, Bursa işçilerinin gösterdiği direnç ve kararlılık, faşist güçleri sındırmıştı. Gerçekten Bursa'da bir süre sessizlik hakim oldu.

PILOT BÖLGE: BAYKAL

Ancak, sermaye Bursa'nın başını boş bırakacağı da benzemiyor. Türk Metal'in katilleri ile isteğini elde edemeyen sermaye, bu kez daha dolambaçlı yollardan Bursa işçilerini kuşatmayı deniyor. Amaca ulaşılması için mutlaka şiddet gerekiyor. Olay çıkacak, işçi ölecek ve bu kargaşa ortamında sermaye, Bursa'daki mücadeleyi bastırmak için elverişli koşullara kavuşacak.

TOFAŞ'tan sonra, tahrikçiliğin şu andaki merkezi olarak bir başka işyeri ortaya çıkıyor. Bu işyeri, Maden işkolunda. BAYKAL işverende yaklaşık 150 işçi çalışıyor. İşçiler, DISK'e bağlı Maden-İş üyeleri. BAYKAL işyeri patronlarının DISK'i işyerlerine sokmaya çabaları geçmişte sonuçsuz kalmıştı.

BAYKAL'da sözleşme görüşmeleri uyuşmazlıkla sonuçlanıyor. Maden-İş ise 6 gün içinde greve gideceğini belirten bir çağrışı işyerine asıyor. Patronların girişimleri böylece başlıyor.

İŞÇİ KILIGINDA FAŞİSTLER

Türk Metal'in katillerinin Bursa'ya girebilmeleri çok zordur. Ancak, BAYKAL işçilerini tahrik edip olay çıkarmak için başka araçlar da vardır. Patronların elinde. Örneğin, Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nin faşist öğrencileri. BAYKAL'ın işçi düşmanı patronlarından Rahim Guru, hemen bunlara başvuruyor. BAYKAL'daki mücadeleyi sındırmak, bundan da öte burada olay çıkartıp bütün Bursa'daki işyerlerine genel göstermek planına uygun olarak, Rahim Guru, 20'yi aşkın faşist öğrenciyi fabrikaya işçi olarak alıyor.

Grev ilanından sonra işçi olarak acele fabrikaya alınan faşist öğrencilerin bazılarının adları şöyle: Aytekin Coşkun, Ramazan Şirin, Münim Uslu, Ahmet Özer, İsmail Bozkurt, Mehmet Çetin, Hüseyin Ovalı, İsmail Bodur, Küçük Çelik, Fahrettin Aktaş, Şaban Akbaş, Halil Domaniç, Kemal Orhan, Süleyman Eroğlu, Mehmet Çetinkaya.

ÜSTELİK "PERSONEL MÜDÜRÜ"

Bunların arasında, Aytekin Coşkun, Ramazan Şirin, Ahmet Özer, Kemal Orhan, Süleyman Eroğlu diğerlerinin lideri

STAD OTELİNDE SARI SENDİKA PATRON İŞBİRLİĞİ

Stad oteli 195 devamlı, 10 geçici işçinin çalıştığı Ankara'nın büyük bir turistik oteli. Tüm yurt düzeyinde sürdürülen patron-sarı sendika işbirliğinin bir örneğini de burada görmekteyiz. İşçiler yedi yıldır patron ve sarı sendika Oleyis'in baskılarından kurtulmak, DISK'e bağlı Turizm-İş Sendikasına geçmek için mücadele veriyorlar. Sürdürülen bu baskılar son günlerde yoğunlaştı. İşçilerin Turizm-İş'e geçeceğini sezen Otel müdürü işçi temsilcisi Bülent Kaya'yı ve üç işçiyi işten attı. Müdüren gerekcesi oldukça ilginç. Bir işçiyi ılerai için zararlı buluyor. -13. Madde ile- Diğer üç işçiyi ise Oleyis'i eleştirmek ve yapılan toplu iş sözleşmelerine karşı çıktıkları için -17. madde ile- işten çıkarıyor. Aynı zamanda gözdağı veriyor: "Ben bu işyerinde devrimci işçi çalıştırmam". Sarı Oleyis yetkilileri de işçilere "Turizm-İş'e üye olursanız topunuzu işten attırırız, hepimizin üç dört çocuğu var, yazık olur" tehdidinde bulunuyorlar.

Tüm bunlar işçilerin direncini kırmaya yetmiyor. Mücadelelerini Turizm İş sendikasına geçinceye kadar sürdürecekler.

BURSA İŞÇİLERİ YENİ TAHRIKLER KARŞISINDA

durumundalar. Üstelik bunlardan Aytekin Coşkun, fabrikaya personel müdürü olarak alıyor. Yani, işyerindeki işçilerle uğraşabilmesi için bu kiralık faşiste daha da geniş imkanlar tanınmaktadır.

Şimdi, BAYKAL işyerinde tahrikler bütün hızıyla sürüyor. İşçilere silah çekiliyor. Bıçak gösteriliyor, olmadık hakaretlerde bulunuluyor. Amaç çok açıktır. Mutlaka bir çatışma çıkarılmak istenmektedir. Bu çatışmada kimin ölüp kimin kalacağı da pek önemli değildir. Nasıl olsa olay "işçilerin çatış-

tığı, sendikal rekabet nedeniyle karşı görüşlü işçilerin dövüştüğü" biçiminde yansıtılacaktır kamuoyuna. Faşist beslemeler de "işçi" olarak BAYKAL'a alındığına göre bu kez "işçiler arası çatışma" masalını yaymak belki de daha kolay olacaktır. Üstelik olayın böyle yayılması için hazır bekleyen basın-yayın organları da vardır.

Şu anda BAYKAL'da durum çok gergin. İşçiler, tahriklerle kapılmamak için ellerinden geleni yapıyorlar. Tahriklerin kaynağı, nedeni belli. Olay çıkar-sa, sorumluları da belli.

AVRUPA PARLAMENTOSUNUN KARARI OLUMLU KARŞILANMADI

● AET üyesi dokuz ülkenin devlet ve hükümet başkanlarının Brüksel'deki son zirvelerinde alınan Avrupa Parlamentosu'nun seçimi ile ilgili karar, Avrupa kamuoyunda olumlu karşılanmadı. Karar, genel olarak, Avrupa ülkelerinin bağımsızlıklarını B. Alman emperyalizmi lehine sınırlandıran bir gelişme olarak değerlendirildi.

Dokuz devlet başkanı önceki hafta bir araya gelmişler, AET ile ilgili birçok sorunu görüşmüşler, ancak sadece Avrupa parlamentosunun oluşumu konusunda somut bir sonuca varabilmişlerdi. Kararda, genel ve tek dereceli oylamayla seçilecek parlamento üyelerinin dokuz ülke arasındaki dağılımı da belirleniyordu.

Gönüşmelere dokuz ülke liderlerinin de katılmasına rağmen, sonuçta varılan anlaşma daha önce Alman başbakanı Schmidt, İngiliz başbakanı Callaghan ve Fransız devlet başkanı D'Estaing arasındaki konuşmalarda oluşmuştu. 410 üyeli parlamentoda Fransa, İngiltere, İtalya ve F. Almanya'nın 81'er, Hollanda'nın 25, Belçika'nın 24, Danimarka'nın 16, İrlanda'nın 15 ve Lüksemburg'un 6 milletvekili ile temsilinde anlaşmıştı.

POLİTİK HEGEMONYAYA GEÇİŞ

Demokratik bir görünüm ile süslenen Avrupa bütünleşmesinin, Avrupa halklarının kendi geleceklarini bağımsız olarak belirlemelerinin önüne çıkılmak istenen engellerin meşurlaştırılmasına yönelik olduğu, dokuzlu görüşmelere karşı uyanan ilk doğal tepki oldu. İngiltere, Fransa, F. Almanya, İtalya gibi ülkelerin tutucu, hatta gerici çoğunluğunun hegemonyası altındaki bir Avrupa parlamentosunun, tek tek Avrupa ülkelerindeki demokratik gelişmelerin dizginlenmekte etkili bir araç olacağı belirtiliyor.

Brüksel zirvesinde alınan karara karşı gelen ilk tepkiler arasında, Fransız Komünist Partisi MK Politik Bürosu'nun yayınladığı bildiri de yer alıyordu.

İLKE OLARAK EVET, AMA...

Politik Büro'nun bildirisinde, "FKP'nin, ilke olarak, nisbi temsil sistemine dayalı doğrudan seçimin daha olduğunu" belirtilen bildiriye daha sonra şu görüşlere yer verildi:

"Ancak durum farklıdır. Avrupa Meclisinin genel oyla seçilmesi ile, ona çok önemli yetkilerin verilmesi istenmektedir. Fransız ve çokuluslu büyük sermayenin, Ortak Pazar'ın güçsüzlüğünü maskeleyerek ve ortak bir kemerleri sıkma politikasını empoze etmek amacıyla, böylesi bir demokratik aldatmacaya ihtiyacı vardır... İşçilerle köylülerin önündeki bunalıcı sorunlara (enflasyon,

işsizlik, tarımsal ürünlerin zarara uğraması gibi) çıkarlarına uygun çözümler getirmek bir yana, böylece, Avrupa Topluluğu'nun yaratılmasından beri çektikleri yaşam zorlukları daha da derinleşecektir."

YENİ KURULAN PARTİ

FKP Politik Büro bildirisinde Avrupa'daki son gelişmeler de şöyle değerlendirildi:

"AET artık büyük ölçüde Federal Alman Cumhuriyeti'nin ekonomik ve mali gücünün egemenliği altına girmiştir. Avrupa Parlamentosu na "uluslararası" denen yetkilerin verilmesi, Batı Alman emperyalizminin dokuzlar Avrupa üzerindeki siyasal egemenliğine kapılarının açılması demektir.

"Strauss'un CDU-CSU'nun girişimi ile Avrupa Halk Partisi'nin kurulması... dokuzların büyük burjuvazilerinin Avrupa Meclisi'nden amaçlarını ortaya koymaktadır: halklara karşı dışardan yöneltilmiş gerici bir silah..."

8 Temmuz'da kuruluş çalışmalarını tamamlayan Avrupa Halk Partisi'yle ilgili haber YÜRÜYÜŞ'ün 67. sayısında yer almıştı. Orada, bu partinin kısa dönemli kuruluş amaçlarından birinin, "1978 yılında yapılması tasarlanan Avrupa parlamentosu seçimlerinde sağ bir blok oluşturulması olduğu" belirtiliyordu.

FKP bildirisinde, partinin, "emekçilerin olan, demokratik, bağımsız ve barışçı bir Avrupa davasını ilerletmek için" mücadelede devam edeceği belirtili.

JAMES CALLAGHAN

İTALYAN KOMÜNİSTLERİNİN TEPKİSİ

Brüksel zirvesinin kararına İtalyan komünistlerinin tepkisini ise Parti'nin sekreteryası üyesi Giorgio Amendola şöyle dile getirdi:

"Bir süredir AET bünyesindeki bulunamı çeşitli yönlerden gözleniyordu. Öyle ki üye ülkeler temsilcilerinin katıldığı toplantılar sürekli başarısızlığa uğradı. Bu durumda, AET devlet ve hükümet başkanları topluluğunun geleceği için yeni umutlar uyandırmak üzere harekete geçme zorunluluğunu duydular. Bu girişimleri, Avrupa Parlamentosu'nun 1978 ilkbaharında tek dereceli seçime oluşacağını bildirmeleriyle somutlandı.

"Bence, ülkeden ülkeye değişen sistemlerle yapılan seçimin, Batı Avrupa'daki düşünsel ve siyasal akımları ve bura halkın çıkar ve yönelimlerini gerçekleştiren yarıtan bir meclisin kurulmasına olanak verneceği açıktır."

Montreal'den notlar...

SOVYET KÜLTÜR ÖLÜMÜ BAKANI BOYKOTU OLUMLU KARŞILANMADI

Birçok Afrika ülkesinin, ırkçı Güney Afrika ile sportif ilişkilerini sürdüren Yeni Zelanda'nın olimpiyat oyunlarına katılmasını protesto amacıyla olimpiyatları boykot etmesi tartışılırken, oyunların başlamasından önce Montreal'de bir konferans veren SSCB Kültür Fizik ve Spor Bakanı Serge Pavlov, konuyla ilgili şu görüşleri belirtti:

"Sovyetler Birliği ırk ayrımına karşı çıkarılan yanındadır. Ne var ki, olimpiyat oyunlarından çekilmenin ırk ayrımlarıyla mücadelede etkin bir araç olduğu kanısında değiliz."

Olimpiyatlara katılan diğer sosyalist ülkelerde de bu görüşü paylaştığı belirtiliyor.

Boycot kararının değerlendirilmesi genellikle şu çizgilerde yapılıyor:

"24 Afrika ülkesinin Montreal Oyunlarından çekilmesi, kapitalist ülkelerde, olimpiyat oyunlarının bizzat varlığını hedef alma amacıyla büyük haberleşme araçlarının yürütüldü kampanya-

nın sürdürülmesi için bir vesile olmaktadır.

"İrk ayrımı uluslararası sportif hareketin önündeki büyük sorunlardan biridir. BM'in tavsiyelerine rağmen birçok ülke Güney Afrika ile sportif ilişkilerini sürdürmektedir. Uluslararası Olimpiyat Komitesi, sporla ırkçılığı bağdaşmaz gören halkların isteklerine açıkça karşılık vermemiştir. Bu bakımdan, birçok Afrika ülkesinin olimpiyat oyunlarına katılmaması sağlayacak koşulları yaratılmamış olması kaygı vericidir. Ancak, bu ülkelerin eylem biçiminin etkinliği de cevaplanması gereken bir sorudur.

"Diğer yandan, uluslararası büyük spor yarışmalarının politikleşmesinden yakınır gözükenlerin ikiyüzlülüğü de ortaya çıkmaktadır. Açılış töreni sırasında olimpiyatların sadece kapitalist ülkelerin bir gösterisi haline getirilmesine bunlardan kimse ses çıkarmamıştır. Aslında onların karşı oldukları, bu spor gösterisinin bugün, sosyalist ve gelişmekte olan ülkelerin yükselişini dile getirmesidir. Kendi sistemlerinin bunalımının fizik ve sportif faaliyetlerin gelişsinin de etkilediğini gizlemek istemektedirler.

"Gelecek olimpiyatların Moskova'da yapılmasına karşı da sesler şimdiden yükselmeye başlamıştır."

CARTER BAŞKANLIK YOLUNDA

GIUSEPPE BOFFA

16 Temmuz, L'Unità

Jimmi Carter Amerikan başkanlık seçimleri için Demokrat Parti'nin adaylığına getirildi. Haber, uzun süredir beklenmesine rağmen, önem taşıyor: Demokratlar Carter'la kendilerine yeni bir çehre buldular. Denebilir ki, Beyaz Saray'ın yönetimi için gereksinim duyulan yeni bir üsluba kavuştular. Amerika, uzun süredir, belirsiz bir biçimde bu üslubun gereğini duyuyordu. Cumhuriyetçi taraftaki rakibi kim olursa olsun, bu kez Demokratların adayı seçimin favorisi.

Carter, Amerikan siyasal yaşamında bunalımlı dönemlerde ortaya çıkanlardan biridir. Amerika'nın çağdaş tarihinde, farklı nedenlerle de olsa, onun gibi hızlı ve beklenmedik bir biçimde yükselen ve başkanlık dönemleri de çok parlak geçen iki başkan daha oldu: 1932'de Roosevelt ve 1960'ta Kennedy. Amerikan halkının yeni bir rehber arayışının ve iki başkanın değişik kaderlerinin nedenleri, her iki dönemde de farklı oldu. Bu nedenler, her ikisinin de tarih tarafından yargılanmasını belir-

leyecek. Bugün ise, kamuoyunun o zaman içinde bulunduğu huzursuzluğun bir benzeri var: mücadeleyle girdiğinde diğerlerine göre daha az tanınıyor olması. Bu nedenle başarısı göze çarpıcı nitelikte.

Carter, aday olabilmek için, ülkenin geleneksel hayatında tanınmayan bir unsur olmasından sonuna kadar yararlanmış. Polemiğini, genel olarak bütün Washington yöneticilerine, ve kendi partisinin yönetimini elinde bulunduranlara karşı yoğunlaştırmıştır. Amerika'lılara, yöneticilerinden üstün kişiler olduklarını ve daha iyi yönetilmeye layık olduklarını anlatmıştır. Bunu sık sık tekrarlamıştır. Eski ahlaki değerlerden de yararlanmış. Böylece, bir anlamda, halk arasında sürekli dinsel bir imaj yaratmıştır.

Carter'ın başarısı, Amerikan siyasal yaşamını derinden derine altüst eden dramatik bir on yılın sonucudur: Vietnam savaşının, ekonomik bunalımın, Vietnamlararası çekişmelerin, ırk çatışmalarının, Watergate skandalının, kamuoyundaki hükümete karşı artan güvensizliğin belirlediği bir onyıdır bu. Carter, tüm bu sorunların, çözümü için değilse bile, üzerine sünger çekilmesi için bir güven-

ce anlamına gelmektedir şimdi. Çin-hind çatışmaları nedeniyle 1968'de Beyaz Saray'dan uzaklaşan Demokrat Parti, dört yıl önce de yeni bir aday çıkarmıştı: Mc Govern... Ancak o, başarılı olabilmek için kişisel olarak çok zayıf, parti yönetimine fazlasıyla aykırı ve bir partizan görünümünden çok uzaktı.

Ne var ki Mc Govern deneyi tümyle yararsız olmamıştır. Gerçekten bu deney, demokratlara, bazı kişi ve kuruluşlarla işbirliği yapma, gençlik hareketlerinin filizlendiği yerlerde boy gösterme, yeni destekçiler ve yeni bir siyasal kadro edinme gereğini duyurmuştur. Carter'in şansı dört yıl önceki halefinden farklı olarak, Amerikalıları tümlü bir yenileşme platformunda birleştirebilme başarısını gösterebilmesidir.

Herkesin kabul ettiği gibi, Carter'ın siyasal zekası da kampanyasında az rol oynamamıştır. ırk çatışmalarının süregelen ikileminden sıyrılmayı bilmesi, becerisinin çarpıcı sınavı olmuştur Carter'ın. Onyıllardan beri güneyden gelen ilk başkan adaydır. Beyaz seçmenler üzerindeki sempatisini yitirmeden, etkili zenci kişilerin desteğini sağlayarak, siyah oyları da elde etmeyi başarmıştır. Gerçek kırsal nüfus ve küçük kasabaların iç-

de, gerekse büyük sanayi merkezlerindeki yığınlar arasında destek bulmuştur. Wallace ve Jackson gibilerini bu şekilde eleyebilmiştir.

Carter'ın iktidara yürüyüşü, bütünüyle sonuçlanmamıştır kuşkusuz. Kamuoyu yoklamalarında onun lehine gözüken belirtiler, Kasım'daki seçimi kazanması için henüz kesin nitelikte sayılmaz. Eğer Cumhuriyetçiler onun karşısına Reagan'la çıkmak zorunda olsalardı, Carter'ın zafer olanakları daha güçlü olurdu. Oysa Ford'la olabilecek bir mücadelenin sonucu kesin değildir. Çünkü zor zamanlardaki değişim, umutlarla korkular arasındaki belirsiz çatışmayı daha da sertleştirir. Kazanmak için Carter bütün kozlarını basırmak zorunda kalabilecektir. Ancak, kazandığı takdirde, kendini, yakın tarihteki pek az devlet başkanının elde ettiği elverişli koşullarda bulacaktır: Her iki mecliste de çoğunluğu kendi partisinden oluşan bir Kongre'yle çalışacaktır. Daha iyi bir anayasal denge bulacak, böylece hedeflerini daha rahatlıkla gerçekleştirebilecektir.

Carter, herşeyi açıkça söylemiştir: Bütün önceliği istihdam sorununa vermesi başarısını mutlaka katkılı olmuştur. Amerikan ekonomisini canlandırma güvencelerine yetinmemiş, böyle bir canlanmanın ne denli hassas olacağını haber veren alarm çanlarına daha çok dikkat göstermiştir. Bütün bunlar, onun lehine puanlardı bugün. Fakat henüz tam bir iktidar tablosu yansımıyor. Amerika'nın iç ve dış sorunları da değil. Carter, gelecek ayların seçim cendesinde, ve sonbaharda üstün gelmeyi başarırsa, daha belirgin olarak öndeki दौरda yolda, bu sorunlarla baştemek zorunda kalacaktır.

Yeni Vietnam'ın sömürge döneminin toplumsal ve maddi alanlarda bıraktığı yaraları kapatmak için sürdürdüğü seferberlik ilerlerken, sağlık alanında da önemli başarılar elde edildi. Geçici devrim hükümeti'nin sağlık bakanı Bn. Duong Ouyh Hoa'nın açıklamasına göre: "bir yıl içerisinde, köylere kadar uzanan bir koruyucu hekimlik şebekesi gerçekleştirildi. 2300 doktordan 1700'ü köylere çalışıyor".

Güney Vietnam'ın geçmişten devraldığı portre gerçekten karanlık. Özellikle şöyle: Onbinlerce sakat, dokuzyüzbin yetim, üçyüzbin fahişe, bataklik kıyılarında yaşayan on milyon kişi, zührevi hastalıklara yakalanmış yediyüz bin insan, kentlerde yüzde 10 oranında veremli, sadece güneyin başkentinde yüzelli bin esrarkeş... Ve bu rakamlar da geçengin tümü değil, sadece bir parçası.

Devrimci hükümet, sorunların çapının araştırıldığı bir dönemden sonra hızla çalışmaya koyulmuş, ve kısa sürede kökünden kazınması olanaksız sorunların yenilmesinde ilk adımları atmış durumdadır.

Bu adımların arasında, fahişe ve esrarkeşleri olağan yaşama döndürmeyi amaçlayan "canlandırma ve onurlandırma okulları" yer alıyor. Fahişeler, tıbbi tedavileri tamamlandıktan, okuma yazma öğretiltikten, halıcılık, terziilik gibi mesleklerden birini kavradıktan sonra yeniden normal toplumsal yaşama sokulma çabasında.

Ancak ekonomik yaşama koşulları istikrara kavuşturulana dek bu gibi so-

YENİ VIETNAM ESKİ DÜZENİN HASTALIKLARINA KARŞI

runların güçlüğüne koruyacağı bildiriliyor. Örneğin bu okullardan birinin yöneticisi şunları söylüyor: "Şu an için söyleyebiliriz ki, işimiz, kovayla su taşıyıp denizi boşaltmaya benziyor".

Fransız L'Humanite gazetesi muhabirinin sorularını cevaplandıran Geçici Devrim Hükümeti sağlık bakanı, diğer sağlık konularında da şu görüşlere yer veriyor:

"Devrimden önce, 8 bin kentlerde olan 9 bin kullanılabılır yatak vardı. Şu anda işe, yarıdan fazlası kentlerin dışın-

da olan 226 bin yatağıımız var. Seyyar tıbbi gruplar sayesinde de, salgın hastalıklarla mücadele şebekesi ayakları üzerinde doğrulmuş durumda. On bin yurtaşımız için bir doktorumuz var".

Kuzey'de olduğu gibi güneyde de koruyucu hekimliğe özel bir öncelik verildiğini belirten sağlık bakanı Duong Ouyh Hoa, geleceğe ilişkin olarak da şu öngörülerde bulunuyor: "Komşu ülkelerin de bu hastalığa karşı savaşmaları halinde sıtma hastalığıyla on yılda başa çıkabileceğimiz kanısındayım. Uç yıl i-

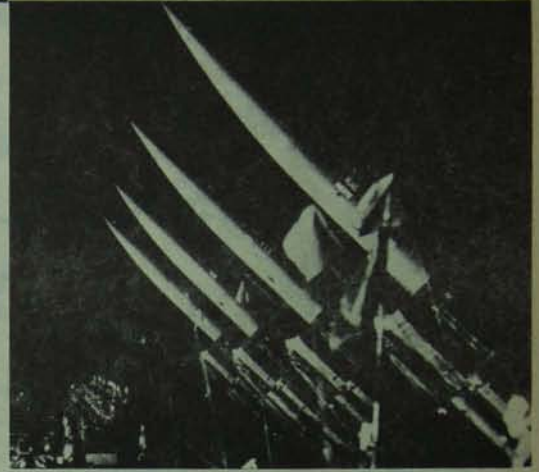
çinde zührevi hastalıklar da temizlenecektir sanıyorum".

Yeni Vietnam'da yetimlere karşı ise özgün bir yöntem uygulanıyor. Yetimlerin darülaceze gibi kurumlara yerleştirilmesinin tam tersine, kitle örgütlerinden sağlanan yardımla ve sorumlu dinsel yetkililerin onayıyla, yetimlerin ailelerin yanına alınması için çalışılıyor. Orta Vietnam'da, sadece Quang Ngay bölgesinde, 450 yetimden 400'ü aileler tarafından alınmış durumda. Bu aileler her ay devletten yardım alıyorlar.

GISCARD FRANSA NIN NATOLULAŞTIRILMASINDA ISRARLI

FRANSA'NIN YENİDEN NATO'NUN ASKERİ KANADINA SOKULMASI ÇABALARI, SBKP ORGANI PRAVDA'DA VE FRANSTZ VE ALMAN KOMÜNİST PARTİLERİNİN ORTAK ÇAĞRISINDA KINANDI.

"ZAMANIN YUMUŞAMA ZAMANI OLDUĞU ŞU SIRA LARDA BU POLİTİKA AVRUPA'DA GERİLİMİ YENİDEN YARATMA AMACINI GÜDEN GERİYE DÖNÜK BİR POLİTİKADIR.

PLUTON FÜZELERİ ALMANYA'DA

Fransız hükümetinin, NATO'nun askeri liderleriyle elele, ülkeyi yeniden NATO'nun askeri kanadına yerleştirmek üzere geliştirdiği girişimler, Avrupa'daki demokratik ve sosyalist güçlerle Fransız hükümeti arasındaki soğukluğu karşılık noktasına getirdi. Sovyetler Birliği Komünist Partisi organı Pravda'da 19 Temmuz'da yayınlanan bir makalede, bu konuya yeniden değiniliyor ve şöyle deniyordu: "Alman Demokratik Cumhuriyeti sınırına Fransız nükleer füzelere karşı geliştirilmesi öngören planlar, Fransa'nın, NATO'nun askeri kanadına yeniden katılma sürecini hızlandıracak ve Fransız ve Federal Alman silahlı kuvvetleri arasında bir yakınlaşmaya yol açacaktır."

Bundan önce, yine Pravda'nın 9 Haziran sayısında Aleksandroff imzalı bir makale yayınlanmış ve makalede, genel kurmay başkanı Mery'nin Sovyetler'i "Fransa'nın potansiyel askeri hasmı" olarak nitelleyen sözlerinin başkanı Giscard'ın onayını tasdiğı belirtilmişti. (Bu makale için Bkz: Yürüyüş, S. 63)

19 Temmuz tarihli Pravda'da yer alan yazıda, ayrıca, Fransız ve Alman Komünist partilerinin 5 Temmuz'da yaptıkları ortak çağrısına da değinildi. Söz konusu çağrıda, Fransız Plüton füzelerinin Federal Almanya'ya aktarılmasına ve Fransız askerlerinin Demokratik Almanya sınırına gönderilmesine karşı çıkılıyordu.

1975 HAZİRANI

Gerçekte konunun ortaya çıkması ve tartışılması, bundan bir yılı aşkın süre geriyeye gitmektedir. Geçen yıl Haziran ayında, Fransız ve F. Alman hükümetleri arasında, Fransız Plüton füzelerinin F. Almanya'da Hesse bölgesine yerleştirilmesi konusunda gizli görüşmelere başlanmıştı. Fransız dışişleri bakanı, o zaman önce gizli görüşmeleri kesinlikle reddetmiş, ancak Le Monde'da Batı Alman Savunma Bakanının tersi açıklaması üzerine geriyeye dönüş yapmak zorunda kalmıştı.

Fransız ve Alman Komünist Partileri, genel sekreterler düzeyinde yaptıkları görüşmede, geçen yaz da bu girişimleri kınayan bir bildiri yayınlamışlardı.

Alman Komünist Partisi Genel Sekreteri Herbert Mies, Plütonlarla ilgili ilk görüşmelerin başladığı sırada şu değerlendirmeyi yapmıştı: "Ülkemizdeki gerici güçler yalnız Hristiyan Demokrat Birlik ve Hristiyan Sosyal Birlik içinde değillerdir. Bu güçler aynı zamanda Sosyal Demokrat Parti'nin koalisyon hükümetinin içinde de barınmaktadır. Bunlar, Avrupa'da bağımsız ve bütünsel bir atom gücünün kurulması için Avrupa'nın NATO ülkelerinin bir araya gelmesini istemektedirler." (Bkz: Yürüyüş, S. 12, s. 13)

Aynı günlerde Fransız Komünist Partisi de, bu gelişmelerin, Fransa'ya ye-

niden NATO'nun askeri kanadına sokulması amaçladığını belirtti.

KOMÜNİST PARTİLERİN ÇAĞRISI

Alman ve Fransız Komünist Partilerinin yaptığı son çağrıda da şöyle deniyor: "Alman Komünist Partisi ile Fransız Komünist Partisi'nin bir yıl önce yaptıkları uyarının bütünüyle hakkı olduğu bugün kesinlikle ortaya çıkmış bulunmaktadır. Şansölye Schmidt ile CDU-CSU ultra-gericilerinin alışı arasında, Giscard d'Estaing, Fransız ordusuna ve nükleer potansiyeline, sosyalist dünyanın sınırları boyunda ve Bundeswehr'in safında "savaşa girişme" görevini vermektedir.

"Federal Almanya'daki etkili güçlerin Alman Demokratik Cumhuriyeti'ni ilhak niyetlerinden vazgeçemedikleri dikkate alınrsa, bu doğrultunun tehlikesi daha çok ortaya çıkmaktadır. Böylece, Fransız gençliği, Batı Alman gençliğinin yanında, yalnızca silah tekellerinin kârları uğruna, çığınca bir servëve sürüklenmiş bulabilir kendini.

"Zamanın yumuşama zamanı olduğu şu sıralarda, bu politika, Avrupa'da gerilimi yeniden yaratma amacını güden geriyeye dönük bir politikadır.

"Bu politika, Fransız politikasının Atlantik paktına yeniden sokulmasını hızlandırmakta ve Batı Alman general-

lerine kitle imha silahlarına yakınlık otanağı verecek bir "Batı Avrupa Ordusu" nun temellerini atmaktadır.

"Halklarımız geçmişte pek sık birbirlerine karşı çarpıştılar. Bugün ise, birbirlerinin yanında başka halklara karşı savaşma arzusunda değiller. Onlar, barış, bütün Avrupa ve Dünya halklarının çıkarna kalıcı bir barış istiyorlar."

FRANSA'NIN YENİDEN NATO'LAŞTIRILMASI

Fransa'nın yeniden NATO'nun askeri bünyesine sokulmak istendiği, bunun bilinçli bir strateji olarak uygulandığı, Fransız Komünist Partisi tarafından bir yılı aşkın bir süredir temel tezlerden biri olarak ileri sürülmüştür. SBKP 25. Kongresi'nde FKP'yi temsil eden konuşan Politik Büro üyesi ve Merkez Komitesi sekreteri G. Plissonnier, bu konuya şöyle değinmişti:

"Fransız hükümetinin politikası, gerilemek zorunda kalan emperyalizmin tehlikeli girişimlerin peşini bırakmadığını bir kanuttur. Ülkemizdeki Amerikan emperyalizminin yönettiği NATO'ya yeniden fiilen sokmuş, Batı Alman emperyalizminin hegemonyacı planlarına yandaş çıkmıştır. Silahlanma üzerindeki bütün görüşmelere yan çızmekte, tekellerin küçük Avrupasının politik-askeri bloku içinde ülkemizin bağımsızlığından vazgeçmeye hazır olduğunu ilan etmektedir."

PANAGULIS

PANAGULIS'İN ÖLÜMÜNDEN NEOFAŞİST BİR ÖRGÜT SORUMLU

Yunan muhalefet milletvekili Panagulis'in geçen 1 Mayıs'ta bir trafik kazasında ölmesinin, "örümcek" (Arachni) adındaki bir neofaşist örgütün eseri olduğu, sorgu hakimine ifade veren Georges Leonardo adlı bir tanık tarafından belirtildi.

Panagulis'in arabasına, Michel Stefanis adında birinin yönetimindeki bir başka araç çarpmış, arabanın kontrolünü yitiren Panagulis ise bir duvara çarparak parçalanmıştı. Georges Leonardos, yukarıdaki açıklamasını, önceki hafta Kamu Düzeni bakanına yaptı.

Yerel basında yer alan bilgilere göre, tanıklığı yapan Leonardos, 1963 yılında Giorgios Lambrakis'in öldürülmesinde de (Z olayı) adı geçen kişiler arasında. Leonardos bu olay nedeniyle 10 ay hapse mahkum edilmişti.

Yine Yunan basınında yer alan haberlere göre, "Örümcek" adlı örgütün merkezi Selanik'te bulunuyor ve İtalya'dan gelen "Antonio" adlı bir neofaşist tarafından finanse ediliyor. Ocak 1975 yılında kurulmuş olan örgütün amacı, sol kişilere imzasız tehditler gönderme ve suikastlar düzenleme yoluyla karışıklık yaratmaktır.

Örgütün cinayetine kurban gittiği ileri sürülen Yunan muhalefet lideri Panagulis, ölümünden çok kısa bir süre önce, albaylar cuntası ve onlarla ilişkili olduğu halde bugün görevlerinde bulunan politik kişiler hakkında açıklamalarda bulunmuştu.

PINOCHET DEHŞET İÇİNDE

Pinochet dehşet içinde telefona sarıldı sabahleyin: Bırakın şimdi kitapları bütün paralar toplatılmasını kapatılmalı bankalar, borsalar her türlü ticari işlem durdurulmuştur yeni bir emre kadar.

Bir eylemde cebindeki "yüz escudo"yu buruşturmaktaydı. üzerinde "katil Pinochet" yazılı.

ERDAL ALOVA

ÇERKEZ ETEM OYUNU

Dönüşüm aşamalarında tarihe tekrar bakmak gerekli. Türkiye'nin siyasal ve ekonomik tarihinin tek yanlı yazıldığı kabul edilmesi zorunlu. Tek yanlılık uzun süre egemen oldu. Ancak yeni aşamada, yeni bilinç düzeyinde, tarihe yeni bir açıdan bakmak kaçınılmaz oluyor. Kaçınılmazlık güncel sorunlardan doğuyor. Bugün oynanan oyunların benzerleri, geride kalan yıllarda da görülmüş. Geride kalan yıllarda da bulunuyor. Tarihi, içinde oluştuğu günleri anlamak için değil, bugünü aydınlatmak için kullanmak gerekiyor. Bugün, Çerkez Etem Oyunu'nun çok çeşitli cephelede yeniden sahnelendiği görülüyor. Bu yüzden Çerkez Etem olayına, bugünün sorunları ve bilinç düzeyi açısından, yeniden bakmak kaçınılmaz oluyor.

RESMİ TARİH

Resmi tarih var. Resmi tarih okullarda okutuluyor. Emin Oktay'ın "Tarih" kitabı orta öğretimde ders kitabı olarak kullanılıyor. Bundan otuz yıl önce olduğu gibi bugün de okutuluyor. Birinci sayfasında şunlar yazılı: "Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu kararlarıyla ortaokulların üçüncü sınıfları için ders kitabı olarak kabul edilmiştir." Orta öğretim tarihin ilk kez ciddi olarak okutulduğu ve ilk kez ciddi olarak satırılabilirliği yıllar oluyor. Şöyle diyor: "İsmet Bey az zamanda bu cepheyi yoluna koydu. Dağınık ve disiplinsiz bir halde bulunan Millî kuvvetlerimizi (bunlara, Kuvayı Milliye denir) sıkı bir disiplin altına aldı. Onun askerce hareketi, serbest yaşamaya ve istedikleri gibi hareket etmeye alışmış olan Millî kuvvetlerinin işine gelmedi. Bu arada Çerkez Etem ve kardeşleri BMM Hükümetini dinlemek istemediler ve Batı Cephesi Komutanlığının baskısı karşısında Yunanlılarla birleştiler." (Emin Oktay, Tarih, İstanbul 1973, sayfa 203)

Yakın zaman önce ölen İlgiliz Lordunun "Atatürk" kitabı da, nerede ise, Türkiye'de resmi tarih kitabı sayılıyor. Lord Kinross'un kitabı, daha çok resmi kaynaklara dayanıyor. Ama yine de resmi görüşün yanına resmi olmayan görüşü koymaktan geri kalmıyor. Anzavur'a karşı millî kuvvetlerinin hareketinin Mustafa Kemal'in emriyle başlayıp başlamadığı araştırmaya değer. Fakat Kinross şöyle yazıyor: "Mustafa Kemal, Anzavur'a karşı, kendisiyle aynı ırktan, ama daha genç, daha kafalı olan ve biraz da okuması yazması bulunan Çerkez Etem'i ileri sürdü. Etem, Anzavur'a baskın çıktı. Lakin aslına bakılırsa, Milliyetçiler'in de ondan çekinmesi gerekecekti. Zira, Etem'in kişisel etkisi çoğalıyordu. Böylece güney-batı bölgesi, isyancıların şimdilik temizlenmiş oldu." (Lord Kinross, Atatürk, İstanbul 1973, Beşinci Baskı, s. 349)

SAFDIL BİR SOLCU

Kemalistlerin Etem'den "çekinmesi gerekecekti." Neden? Ne resmi tarihte, ne de resmi kaynaklara dayanan tarih kitaplarında bu sorunun cevabını bulmak mümkün. Ama başka kaynaklarda ipuçları var. Bu başka kaynaklar arasında Etem'in, bir bölümü yayınlanmış, anıları da var. Etem, anılarında, Eskişehir'deki ilericî yayınlarla ve ilericî merkezlerle organik bir ilişkisi olduğunu reddediyor. Eldeki bilgiler ise böyle bir organik ilişkinin olabileceğini gösteriyor. Etem, Osmanlı'nın "küçük zabıt" okulundan yetişmiş. Okuması ve genç yaşta çeşitli cephelede kahramanlıkları var. Safdil (naif) bir solcu da denebilir. Kuvvetleri, gerilla yöntemine benziyor. Üzü büyük. O kadar ki Kurtuluş Savaşının başında Mustafa Kemal Paşa'nın ününe, en azından, eşdeğer. Ankara'nın korunması için Mustafa Kemal'in "rica" belirlen mektupları var. Ankara'ya gelirken kentlin kapılarında karşılanıyor.

Eskişehir'de bir gazete çıkıyor. İlerici düşünceleri savunuyor. Sahibi, Arif Oruç. Arif Oruç, daha sonra 1930 yılında Serbest Fırka kurulunca, yeni partinin de sözcülüğünü üstlenecek. Serbest Fırka'nın kurucularından Ağaoglu Ahmet, Arif Oruç'u hiç sevmek. Hatta Mustafa Kemal'in "adamı" olduğu kuşkusunu bile taşır. (Ahmet Ağaoglu, Serbest Fırka Hatıraları, İstanbul 1969, sayfa 61) Etem, anılarında, Arif Oruç'a gazete çıkarması için para yardımı yapmış kabul eder. Ancak hiç bir örgüte ilgili olmadığını kesinlikle söyler. Etem, Mustafa Kemal'in Nutuk'ta kendisini Yeşil Ordu ile ilgili olarak göstermesine karşılık anılarında şunları yazıyor: "Fakat ben şahım ve kuvvetlerim namına katiyetle diyeceğim ki, resmi, hususî, aşıkâr, gizli bir teşkilat ve cemiyete dahil olmadım." (Cemal Kutay, Çerkez Etem Dosyası, Cilt 1, İstanbul 1973, sayfa 259) Etem, Ali Fuat Paşa'nın da yakından tanıdığı Arif Oruç'un gazetesinin Ankara'ya taşınması yönünü tartışırken, Ali Fuat Paşa'ya, "Ben bolsheviklerin ne istediğini, hakiki hedeflerini bilmiyorum. Siz biliyor musunuz?" dediğini söylüyor. Çerkez Etem olayından yıllar sonra yazılan bu anılar, Etem'in ancak safdil bir solcu olabileceği görüşünü doğruluyor.

Simdi soru şu: Etem, Yunanlılarla birleşti mi? Resmi tarih birleştiğini ileri sürüyor. Anılarında Etem bunu reddediyor. Bunu destekleyen başka kay-

naklar da bulunabiliyor. İlginc olan şöyle: Etem, düzenli ordu ile savaşırken, kendi ordusunun silahlarının tahrip olmaması ve en önemlisi Yunan'a geçmesi için büyük özen gösteriyor. Sonunun yaklaştığını görünce, kuvvetlerine, düzenli orduya katılmalarını öğütüyor. Yunan'a baş vuruyor. Bir "geçiş" hakkı elde etmek için. Anlaşma böyle. Ama, en azından Etem'in anılarına göre, Yunan sözüne durmuyor. Yunan'ın zorlamasına karşın, düzenli orduya karşı hiç bir harekete katılmıyor. Etem'in hastalığı var. Sık sık kriz geliyor. Hastalığı Atina'da sürüyor. Yunan, Etem'i, yıllarca Atina'da "rehine" olarak tutuyor.

Etem'in anılarında da, her bakımdan tutarlı olduğunu söylemek çok zor. Fakat resmi tarihle buna karşı olan tarihi bir arada ele alınca, Çerkez Etem Oyunu'nu kurmak için yeterli bilgi toplanmış oluyor. Burada bir nokta vurgulamak gerekli. Toplumcu sanatta, gerçeği olduğu gibi yansıtmak söz konusu değil. Toplumcu sanat, gerçeği yeniden yaratmakla sorumlu. Gerçeği yeniden yaratmak ise, görünüşteki gerçeğin düzensizliğine, tutarsızlığına atlanmamayı gerektiriyor. Toplumcu sanat, görünüşteki ayık ve görünüşte çelişik olgulara atlanmadan öze ve özün bitirilmişliğine inebilmekle ilgili. Bu yüzden, ancak toplumcu sanat ilkelere bağlı olarak Çerkez Etem Oyunu'nu kurmak mümkün.

Toplumcu sanatçının kurabileceği, Çerkez Etem Oyunu'nun özü şöyle: İma, kütlelere kök salan gücü ile, yenilmesi zor bir cepheyi yenebilmek için bu cepheyi "düşman" safına itmek gerekli. Gitmese bile zorlamak gerekli. Zorlamaya karşın gitmese bile gittiğini söylemek gerekli. Gittiğini söylemek inandırıcı olmasa bile "bölücü" olduğunu söylemek gerekli. Oyunun başarılı olabilmesi için iki öge zorunlu. Biri, bu özü iyice ortaya çıkarmak. Fakat bu yetmez. Çünkü öz, bilimsel çalışma veya makale ile de ortaya konabilir. Türkiye'de yazılan tarihsel "sanat" yapılarının çoğu makalede belli gidemeyi için sanat yapıtı olmaları. İkinci öge eksik kalıyor. Eksik olan, ileri bir estetik ve sanatçı yaratıcılık. Bu sanatçı yaratıcılıkta Çerkez Etem ve benzerlerinin "kişisel dramaları" zengin bir hazine niteliğini taşıyor.

OYUN YINE SAHNEDE

Çerkez Etem Oyunu, henüz yazılmadı. Ama oynanıyor. Son günlerde iki kez sahnelendi. İki kez sahneleniyor. Biri işçi sendikaları içinde. Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu içinde. Burada iki karar alındı. Bunlardan biriyle bir sendikanın DISK'ten ihraç edilmesi kararlaştırıldı. Diğeri ile de bir büyük sendikanın aynı şkolunda bir küçük sendikaya itihak etmesi emredildi. İhraç kararlaştırılan, sonra da askıya alınan sendika ile küçük sendikaya itihak istenen büyük sendikanın ortak bir özelliği var: Tabağın tavanına kadar sosyalist işçi ve sendikacıların etkin oldukları kuruluşlar. Burada beklenen açık bir "yarar" görülüyor. Bu anti-demokratik kararlar uygulanmayacağı bekleniyor. Uymamanın ise sonuçları çok belli. DISK'in dışında kalmak.

Böylece "bölücülük" kampanyasının boy hedefi olmak. Sosyalist işçi ve sendikacıların, DISK'i bölüdüleri kampanyasını başlatmak. İşin ilginç yanı kararlarla birlikte kampanya da başlatıldı. Bir de isim bulundu. Kararı alanlar ismi de buluyorlar: SİSK. Sosyalist İşçi Sendikaları Konfederasyonu. Oyun bir yanı bu. Fakat diğer yanı çok daha önemli. Türkiye'nin manzaranına bakın: Ortanın sağında Türk-İş. Önün sağında adı "milliyetçi" olan kendisi var olmayan MİSK. Ortanın solunda DISK. DISK'in solunda ise, üç-beş sendikadan oluşan bir SİSK. Oyun güzet değil mi? Böylece "aşırı uçlar" edebiyatına dayanak hazırlayacak kurumları işçi kesiminde de örgütlemek mümkün olacak.

OYUN BOZULDU

Bu oyun sahneye kondu ve oynanmadı bozuldu. Neden bozuldu? Oyunun temel amacı belli olduğu için. Temel amacı anlamak için bir nokta açık olmalı. Bugün işçi kesimi içinde sosyalistleşenler üç-beş sendika ile sınırlı değil. Üç-beş sendikadan önemli, burada, sosyalistlerin yoğun ve etkin bir biçimde bulunmasından ileri geliyor. Diğerlerinde sayıca daha çok. Hizla da artıyor. Ama dağınık oldukları için yönetime etkinliklerini sürüyorlar. Eğer SİSK kurulabilirse, gelişmeleri yavaşlayacak. Çünkü sosyalist işçi ve sendikacılar bir de "bölücülük" kampanyasını karıştırmak zorunda kalacaklar. Oyunun özü bu. Bu öz çok iyi bildiği için bozuldu. Petrol-Kimya sendikasının işçi ve yöneticileri, somut göz yaşları ile, sendikalarını, iki yılı kadar DISK'in en belirgin karşılarında birer olan küçük bir sendikaya bağlanmasını razı oldular. Petrol-Kimya sendikasının yöneticileri, yığılçe bir özerki ile fabrikaya dönme kararı aldılar. Türkiye'de sendikal hareketin büyük bir dönemin eşiğinde olduğunu büyük bir özerki ile vurguladılar.

Y. K.

DİSK'İ MURGUL'DAN SÖKEMEYECEKLER

Karadeniz Bakır İşletmesine ait Murgul Bakır Fabrikası 1973 yılında, mevcut maden yataklarının bir bölümü Etibank'tan devralınarak kuruldu. % 49 hissesi Etibank'a ait olan şirketin diğer hisse-leri çeşitli banka ve kuruluşlar arasında paylaşılmış durumda. Murgul'da bulunan Çakmakkaya, Damar maden yatağı, şirketin faaliyetlerinin temel alanı. Şirketin 1975 yılı çalışma raporuna göre 1.860 milyon liralık yatırımın 851 milyon lirası Murgul ve Hopa'ya yapılmış. Samsun'da bulunan İzabe tesislerine hammadde ağırlıkla yine burdan gelmektedir.

Çakmakkaya - Damar bölgesinde dağıtımında çıkarılan maden, fabrikada sıvı hale getirilerek borularla Hopa'ya, kurutma tesislerine aktılmaktadır. % 17 oranında bakır ihtiva eden madende ayrıca altın, gümüş ve prit bulunmaktadır.

DİSK DOĞU KARADENİZ'DE

1500 işçinin çalıştığı Çakmakkaya-Damar tesislerinde ve 98 işçinin çalıştığı Hopa tesislerinde devam etmekte olan grev 36. gününü doldurdu. 17 Haziran'da başlayan grevin nedeni, yalnızca ücret yükselişini değil, aynı zamanda işçilerin DİSK çatısı altında birleşmesi ve bölgedeki grevci güçleri rahatsız etmeye başladı.

DİSK'in Doğu Karadeniz Bölgesi'nde örgütlenmesi çok da eskiye dayanmıyor. DİSK'in Türkiye'deki etkinliğinin artmasına paralel olarak, bu bölgede de işçilerin DİSK çatısı altında birleşmesi hızlandı. 18 Ocak 1976'ya kadar Hopa'da ve Çakmakkaya'da Çağdaş Metal-İş sendikası örgütlüydü. Bu tarihte sendikaların DİSK'e geçerek Maden-İş sendikasıyla birleşmesi, işvereni ve bölgedeki grevci güçleri rahatsız etmeye başladı.

Türk-İş'e bağlı Yeraltı Maden Federasyonu gerek Hopa'da, gerekse Çakmakkaya'da çoğunluk üyeye sahip değil. Çoğunluk DİSK'e bağlı Maden-İş sendikasında. Bu durum mahkemede tespit edilmiş, mahkeme tutanaklarına geçmiştir. Yeraltı Maden Federasyonu ise Samsun'daki bakır izabe fabrikasında örgütlü durumda. Karadeniz Bakır işvereni buna dayanarak Yeraltı Maden Federasyonu ile işkolu düzeyinde bir toplu sözleşme yapar. Yapılan bu sözleşmeye göre, işveren birinci yıl 40, ikinci yıl 40 TL zam verir.

KASITLI POLİTİKA

İşyerinde çoğunluğa sahip bulunan Maden-İş sendikası, işyeri düzeyinde sözleşme yapma hakkından hareketle sözleşme yapmak ister. Yapılan görüşmelerde işveren ücretlere birinci yıl 15, ikinci yıl 15 TL zam yapabileceğini, ikramiyelerde bir artış yapmayacağını belirtir. Görüşmeler anlaşmazlıkla sonuçlanır. Yeraltı Maden Federasyonu'yla yaptığı sözleşmede 40 TL zam verebilen işveren, Maden-İş toplu sözleşme masasına oturunca 15 TL'den fazla veremeyeceğini söylemektedir.

Görüşmelerin olumsuz sonuçlanması üzerine grev kararı alınır. İşveren, imza toplayarak grev oylaması yapılmasını sağlar. Yapılan oylama sonucunda 645 greve evet oyuna karşılık 522 hayır oyu çıkar. 123 farkla grev kararı alan işçiler 17 Haziran günü greve

kir İşletmeleri Genel Müdür Muavini Uğur Bilgin başkanlığında bir heyet 10 milyon lira getiriş anlaşması yapacağını söylüyor. Fakat bu para daha sonra işçilere dağıtılıp grev kırılmaya çalışılınca, sendika bu paraya tedbir koyduruyor. Bu konudaki mahkeme de devam ediyor.

Kapıda bekleyen grev gözcülerinin üzerine araba sürmek, sataşmak küfrederek alışılagelmis olaylar içinde. Grevci işçiler bu provokasyonların farkında ve oyuna gelmemeye kararlı.

BAŞKA OYUNLAR

AP Artvin teşkilatı grevci işçilere "bu grev CHP'nin grevidir. Siz katılmayın" diyerek grevi engellemeye çalışır. Fakat AP'li işçiler de "Bu grev CHP ile bir ilgisi yok. Bu bizim hak alma grevimizdir" diyerek grevi katılırlar. İşçi sınıfının birliği bozulamaz.

Artvin Valisi İhsan Dede anlaşma sağlanması için çaba sarfediyor. Hükümetle ve işverenle yaptığı görüşmelerden sonra işçilere hitaben yaptığı bir konuşmada "Ben hükümet ve işveren adına yetkililiyim. Bu meseleyi halledeceğim" diyor. Valinin başkanlığında, sendikaların, işveren vekilinin ve avukatının katıldığı bir toplantı yapıyor. Bu toplantıda anlaşmazlık konusu olan 3 madde üzerinde anlaşmaya varılıyor.

1. yıl 45 TL. 2. yıl 45 TL ücret zammı,
- Yıldız 4 maaş ikramiyesi verilmesi,
- Grevde geçen süreye ait ücretlerin ödenmesi.

Sendika yöneticileri yapılan bu ön anlaşmanın Karadeniz Bakır İşletmeleri genel müdürlüğüne kabul edilip edilmediğini öğrenmek üzere genel müdürü görmeye gelirler. Genel Müdür ilk gün sendika yetkilileriyle görüşmekten kaçır. İkinci gün yapılan görüşmede genel müdür "İşkolundaki toplu sözleşme yetkisine sahip sendika dışında bir sendikayla toplu sözleşme yapmak istemiyorum" der. Sendika yetkilileri "işyerinde yetkili tek sendika olduklarını, işverenin kendileriyle toplu sözleşme yapmak zorunda olduğunu, aksi taktirde grevin kaldırılmayacağını" belirtirler. Bu görüşmede sendika yetkilileri işverene yapılan ön anlaşmanın tanınip tanınmadığını sorarlar. İşveren "Vali bizim prensiplerimiz dışında hareket etmiştir. Bu nedende biz bu ön anlaşmayı kabul etmeyiz" der.

VALİ DE İŞE KARIŞIYOR

Yapılan ön anlaşmanın işverence kabul edilemesi üzerine Vali "Ben iktidarın valisi değilim. Ben halkın valisiyim. Ya beni görevden alırlar, ya da imzayı kabul ederler. Kabul etmezlerse sözleşme farklarını Artvin bütçesinden karşılarım" diyerek işçileri grevi kaldırmaya çağırır.

Bu teklifin kabul edilemesi bir yandan grev kırılması sonucunu, diğer yandan bazı tutumları MC tarafından tasvip edilmeyen Artvin Valisinin görevden alınmasını beraberinde getirecekti. İşçilerin onaylamak istenen bütün bu oyunlara gelmediler.

Borçka, Murgul ve Damar halkının grev desteklemesine karşılık grevci işçiler mücahedelelerinde yalnız değiller. Ardanuç, Şavşat, Yusufeli ve Hopa halkı grevi destekliyor. Aralarından topladıkları yardımları grevi yon gönderiyorlar. Ardanuç halkı bir sigır ve beş koyun göndererek bu yardım kampanyasında öncülüğü çekiyor. Murgul'da bulunan Etibank'a ait bakır fabrikasında çalışan işçiler ve çevre ilçelerdeki çay fabrikalarında çalışan işçiler de aralarında topladıkları paralarla grevci işçilere yiyecek alıyorlar.

500 GÜN DE SÜRSE KARARLIYIZ !

Devam etmekte olan Karadeniz Bakır İşletmeleri Bakır Fabrikası grevi bölgede uygulanan ilk grev olmasına karşılık, işçilerin kararlılığı, çevre halkıyla ve diğer fabrikalardaki işçilerle kurdukları diyalog, bu konuda çok tesürbeli işçilerin kurabileceği diyalogdan çok farklı değil.

Başında da değindiğimiz gibi asıl sorun DİSK'in bu işverende kabul edilip edilememesi. Grev konusunda görüşünü sordüğümüz bir işçi "Değil 36 gün, 90 gün de olsa, 500 gün de olsa biz devam etmekte kararlıyız". Gerisini biraz da işveren düşünsün.

başlarlar. Oylamada 522 hayır oyu olmasına rağmen bugün işe devam edenlerin sayısı 200 civarındadır. Ancak bu 200 işçinin çalışması hiçbirşey ifade etmiyor. Üretim tamamen durmuş durumda. Diğer yandan Etibank'a ait fabrikaya verilen hammadde de gündüz 1500 tondan 200 tona düşmüş bulunuyor. Bu miktar da fabrikanın ancak "rölatide" çalışmasına yetecek düzeydedir.

GREV KIRICILARI SAHNEDE

Gerek işyerinde gerekse bölgede ilk defa uygulanmakta olan bu grevi kırmak için, büyük çabalar sarfediliyor. Başta işveren olmak üzere Yeraltı Maden Federasyonu ve AP il teşkilatı grev kırıcılığında aktif görev alıyorlar.

Yeraltı Maden Federasyonu örgütlenme sekreteri Hakkı Coşar grevi kırmak için çok çaba sarfetti fakat bir sonuç alamadı.

İşveren grevci bir işçiye 1000 TL kaparo vererek, grevci 5 işçiye işbaşı yaptırdığı takdirde 100.000 TL vereceğini taahhüt ediyor. Kendisine para verilererek grev kırıcılığı yaptırılmak istenen işçi, savcılığa başvurarak oynanmak istenen oyunu bozuyor ve işçi sınıfının mücahedelesinin parayla satın alınamayacağını gösteriyor. Savcılığın bu konudaki soruşturması devam etmektedir.

Paraya tapan işvereni işçi sınıfının parayla satın alınamayacağını öğrenememiş olsa ki, Karadeniz Ba-